

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 22.08.2017 № 17-1

ЗВІТ

про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру”

Київ 2017

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	4
1. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКУПІВЛІ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ.....	5
2. ОРГАНІЗАЦІЯ МІНІСТЕРСТВОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ЗАКУПІВЛІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	10
<i>2.1. Аналіз визначення номенклатури лікарських засобів і медичних виробів для закупівлі міжнародними спеціалізованими організаціями за рахунок коштів державного бюджету 2015–2017 років. Стан збору заявок структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій та закладів охорони здоров'я, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України.....</i>	<i>10</i>
<i>2.2. Вибір міжнародних спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за рахунок коштів державного бюджету 2015–2017 років. Аналіз укладених з ними договорів.....</i>	<i>17</i>
3. АНАЛІЗ ПЛАНУВАННЯ МІНІСТЕРСТВОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ВИДАТКІВ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ І КОМПЛЕКСНИХ ЗАХОДІВ ПРОГРАМНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ 2015–2017 РОКІВ.....	21
4. СТАН ВИКОРИСТАННЯ МІНІСТЕРСТВОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЗАКУПІВЛЮ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ.....	23
<i>4.1. Стан виконання умов договорів на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів, укладених Міністерством охорони здоров'я України з міжнародними спеціалізованими організаціями.....</i>	<i>23</i>
<i>4.2. Стан використання лікарських засобів і медичних виробів, закуплених Міністерством охорони здоров'я України за рахунок коштів державного бюджету із залученням міжнародних спеціалізованих організацій.....</i>	<i>36</i>
ВИСНОВКИ.....	42
ПРОПОЗИЦІЇ.....	47
Додатки	49-53

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: статті 4 і 7 Закону України від 02.07.2015 № 576 “Про Рахункову палату”; План роботи Рахункової палати на II півріччя 2017 року, листи Голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров’я Богомолець О.В. від 09.11.2016 № 04-25/11-1206 (267383) і від 20.02.2017 № 04-25/11-149 (39189).

Мета аудиту: оцінка результативності державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій. Оцінка стану продуктивності, результативності, економності та законності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року на цю мету. Оцінка управлінських рішень та стану внутрішнього контролю у цій сфері.

Предмет аудиту:

– кошти Державного бюджету України, виділені Міністерству охорони здоров’я України у 2015 і 2016 роках за бюджетною програмою “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, в тому числі на придбання цифрових мамографів та ультразвукових діагностичних приладів вітчизняного виробництва” (КПКВК 2301400), зі змінами, у I півріччі 2017 року – “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру” (КПКВК 2301400) на закупівлю лікарських засобів, медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій і пов’язаних із їх закупівлею управлінських та інших послуг;

– законодавчі, нормативно-правові, розпорядчі та інші акти, управлінські рішення щодо отримання і використання цих коштів;

– бюджетна звітність; первинні документи та документи бухгалтерського обліку; бюджетні запити, паспорти бюджетної програми, звіти про їх виконання та інші документи об’єктів аудиту, що відображають їх діяльність і стосуються предмету аудиту.

Об’єкти аудиту: Міністерство охорони здоров’я України (далі – МОЗ), Державне підприємство “Укрвакцина” МОЗ (далі – ДП “Укрвакцина”), Державне підприємство для постачання медичних установ “Укрмедпостач” МОЗ (далі – ДП “Укрмедпостач”), Державне українське об’єднання “Політехмед” МОЗ” (далі – ДУО “Політехмед”), структурні підрозділи з питань охорони здоров’я Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Львівської, Харківської обласних державних адміністрацій, Національна дитяча спеціалізована лікарня “Охматдит” МОЗ (далі – НДСЛ “Охматдит”).

Критерії оцінки, які використовувалися під час аудиту:

законність – відповідність управлінських рішень, розпорядчих актів об’єкта аудиту щодо використання бюджетних коштів нормам чинного законодавства;

продуктивність – оцінка співвідношення між результатами діяльності МОЗ і використаними для досягнення таких результатів коштами державного бюджету;

результативність – ступінь відповідності фактичних результатів діяльності МОЗ запланованим показникам;

економність – встановлення стану досягнення МОЗ запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2015–2016 роки, I півріччя 2017 року; звітні та інші дані щодо закупівель, проведених МОЗ у 2014 році.

кількісні: видатки державного бюджету, виділені для забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру.

географічні: міста Київ, Вінниця, Дніпро, Львів, Харків і Донецька область.

Методи збирання даних: аналіз законодавчих і нормативно-правових актів, що регулюють питання закупівель міжнародними спеціалізованими організаціями за рахунок коштів державного бюджету лікарських засобів, медичних виробів і пов'язаних з їх закупівлею управлінських та інших послуг; використання коштів державного бюджету на вказану мету; перевірка і аналіз первинних документів, документів бухгалтерського обліку та звітних документів об'єктів аудиту, аналіз розпорядчих документів, статистичних та аналітичних даних, аналіз джерел інформаційних ресурсів. Порівняння окремих показників щодо закупівлі лікарських засобів і медичних виробів. Співпраця із громадськими організаціями.

Крім того, проведено аналіз інформації, додатково наданої МОЗ. Проведено аналіз і частково враховано додаткову інформацію, надану народними депутатами України Бахтєєвою Т. Д. і Дубілем В. О.

За результатами аудиту **складено 10 актів**. Такий аудит Рахунковою палатою **проводиться вперше**.

ВСТУП

До 2015 року державні закупівлі лікарських засобів і медичних виробів на виконання національних програм у галузі охорони здоров'я безпосередньо здійснювало Міністерство охорони здоров'я України. Ці закупівлі завжди були однією з найрезонансних тем для суспільства та громадськості. Результати попередніх аудитів, проведених Рахунковою палатою у МОЗ, засвідчили наявність серйозних проблем і корупційних ризиків у цій сфері.

Після Революції гідності значні сподівання суспільство поклало на першочергові зміни у процесі проведення державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів. У зв'язку із зазначеним розпочалася робота над реалізацією реформи медичних закупівель, головною метою якої стало усунення Міністерства від процесу державних закупівель та їх здійснення із залученням міжнародних спеціалізованих організацій з великим досвідом у цій сфері.

Обсяг асигнувань державного бюджету, виділених МОЗ на централізовану закупівлю лікарських засобів і медичних виробів для виконання національних програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я, збільшився з 4098,9 млн грн у 2015 році до 5949,0 млн грн у 2017 році. Ці кошти державного бюджету мали бути спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я, профілактику захворювань, зниження захворюваності, інвалідності і смертності населення, підвищити якість та ефективність надання медичної допомоги, забезпечити соціальну справедливість і захист прав громадян на охорону здоров'я.

Отже, актуальність теми аудиту обумовлена соціальною важливістю питання своєчасного доступу громадян до необхідних лікарських засобів і медичних виробів, необхідністю подолання корупції під час державних закупівель у цій сфері та визначення шляхів підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

1. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКУПІВЛІ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження), відповідно до положення¹, є Міністерство охорони здоров'я України.

Відповідно до підпункту “г” пункту 8 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456, до видатків, що здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, віднесені видатки на охорону здоров'я, зокрема на інші програми в галузі охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Переліком закладів охорони здоров'я та програм у галузі охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, видатки на які здійснюються з державного бюджету, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2011 № 501, передбачено організацію МОЗ у випадках, визначених законодавством, централізованих закупівель, зокрема, окремих видів життєво необхідних лікарських засобів і медичних виробів, імунобіологічних препаратів.

Правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади до 01.08.2016 встановлювались Законом України від 10.04.2014 № 1197 “Про здійснення державних закупівель” (далі – Закон № 1197), з 01.08.2016 – Законом України від 25.12.2015 № 922 “Про публічні закупівлі” (далі – Закон № 922), що набрав чинності з 19.02.2016 та введений в дію з 01.08.2016 для всіх замовників.

Коаліція депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання² підписала коаліційну угоду від 21.11.2014, яка, зокрема, передбачає реорганізацію структури МОЗ відповідно до європейських норм та принципів і, серед іншого, позбавлення відомства невластивих йому функцій (пункт 1.4 глави 1 розділу XVI).

Програмою діяльності Уряду³ до основних його цілей віднесена нова соціальна політика, у тому числі реформа системи охорони здоров'я. Ця реформа передбачає усунення корупційних схем під час проведення тендерних закупівель у системі охорони здоров'я, передачу функції державних закупівель від МОЗ до міжнародних організацій (2015–2016 роки) шляхом закупівлі медичних препаратів через міжнародні організації системи ООН та інші міжнародні організації та фонди (пункт 8).

Указом Президента України від 12.01.2015 № 5 схвалено Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”, яка передбачає децентралізацію та реформу державного управління. Пріоритетом в управлінні публічними фінансами має стати підвищення

¹ Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267.

² Політичні партії “Народний фронт”, “Блок Петра Порошенка”, “Об'єднання “Самопоміч”, Радикальна партія Олега Ляшка, Всеукраїнське об'єднання “Батьківщина”.

³ Програма діяльності Кабінету Міністрів України, схвалена постановою Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26.

прозорості та ефективності їх розподілу та витрачання.

У березні 2015 року Верховною Радою України було прийнято **Закон України від 19.03.2015 № 269 “Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів та медичних виробів шляхом здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі”** (далі – Закон № 269, набрав чинності 25.04.2015), яким запроваджено необхідність здійснення протягом 2015–2019 років (до 31.03.2019) державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій (далі – міжнародні спеціалізовані організації).

Відповідно до цього Закону, на закупівлі, які здійснюються МОЗ із залученням міжнародних спеціалізованих організацій, **не розповсюджуються вимоги Закону № 1197 і Закону № 922, що регулюють засади здійснення закупівель в Україні.**

Водночас **Закон № 1197 і Закон № 922 визначають перелік міжнародних спеціалізованих організацій, які надають послуги з організації та проведення процедур закупівель лікарських засобів, медичних виробів та пов’язаних із цим послуг.** Такими організаціями є Організація Об’єднаних Націй, Міжнародна асоціація забезпечення медикаментами, Королівська Агенція Великобританії, Глобальний механізм із забезпечення лікарськими засобами, Партнерство у сфері постачання та управління поставками, Агенція НАТО з підтримки та постачання.

Відповідно до цих законів, закупівля таких товарів, робіт і послуг здійснюється на підставі угод, згідно з правилами і процедурами міжнародних спеціалізованих організацій, з урахуванням порядку, визначеного Урядом України.

На виконання пункту 2 розділу II “Прикінцеві положення” Закону № 269 Кабінетом Міністрів України постановою від 22.07.2015 № 622⁴ (далі – Постанова № 622) установлені критерії вибору міжнародних спеціалізованих організацій, зокрема, технічна і професійна спроможність закупівлі та постачання товарів у необхідній кількості, належної якості з відповідним строком придатності та з урахуванням вимог до упаковки і розфасовки товарів, ціна послуг, умови та строки замовлення і постачання, умови оплати, умови укладення та форма угод щодо закупівель, додаткові умови постачання. **З 31.08.2016 з цього переліку виключено такий критерій, як ціна товару⁵.**

Згідно з Постановою № 622, рішення щодо вибору міжнародних спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі, затверджується МОЗ відповідно до цих критеріїв. Водночас **чіткий порядок вибору міжнародних спеціалізованих організацій і терміни, упродовж яких він має бути здійснений, Постанова № 662 не передбачає.**

Також Постановою № 662 визначені особливості організації процесу закупівель. Зокрема, передбачено, що перелік лікарських засобів, які закуповуються на підставі письмових домовленостей щодо закупівель, укладених із міжнародними спеціалізованими організаціями, формується винятково за міжнародними непатентованими назвами.

Довідково. Міжнародна непатентована назва – це унікальна назва діючої речовини

⁴ “Деякі питання здійснення державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі”.

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 559.

лікарського засобу, рекомендованої Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Укладення МОЗ письмових домовленостей (меморандуму, угоди, договору тощо) щодо закупівель товарів і послуг за рахунок бюджетних коштів у міжнародних спеціалізованих організацій здійснюється після офіційного письмового підтвердження організаціями можливості виконання замовлення за встановленими ними формами відповідно до переліку товарів і послуг, визначеного Урядом.

Інформація про проведення державних закупівель товарів і послуг із залученням міжнародних спеціалізованих організацій обов'язково оприлюднюється на офіційному веб-сайті МОЗ і веб-порталі уповноваженого органу з питань державних закупівель.

Супроводження кожного товару на всій території України здійснюється державними підприємствами МОЗ на підставі відповідних договорів. Проте **механізм супроводження** лікарських засобів і медичних виробів, як це передбачено Законом № 269, станом на **01.09.2017 Урядом не встановлено.**

Постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2015 № 787 затверджено Перелік лікарських засобів та медичних виробів, які закуповуються на підставі угод (договорів) щодо закупівлі із міжнародними спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі за напрямами використання бюджетних коштів у 2015 році за бюджетною програмою 2301400 „Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру” (далі – Перелік № 787). Цей Перелік передбачає закупівлю за 15 напрямами використання бюджетних коштів. Зміни, які Уряд вніс до постанови⁶, дали можливість МОЗ збільшувати обсяги замовлень на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів у межах їх стовідсоткової потреби.

Згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 04.11.2015 № 1396-р і від 19.04.2017 № 263-р, у 2016 і 2017 роках закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за всіма напрямами цієї бюджетної програми і відповідних послуг здійснюються із залученням міжнародних спеціалізованих організацій.

Переліки лікарських засобів і медичних виробів, закупівля яких здійснюється за кошти державного бюджету у 2016 та 2017 роках, затверджені постановами Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 557 і від 12.07.2017 № 494 відповідно. Ці постанови також надають право МОЗ коригувати обсяги замовлень на закупівлю в межах стовідсоткової потреби.

У 2015 році Кабінет Міністрів України вніс зміни⁷ до постанови від 17.10.2008 № 955 “Питання декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення”, якими передбачив, що **оптово-відпускні ціни** на лікарські засоби та вироби медичного призначення, які закуповуються міжнародними спеціалізованими організаціями, **не підлягають декларуванню**. При цьому внесено зміни і до постанови Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 240 “Про референтне ціноутворення на лікарські засоби та вироби медичного призначення, що закуповуються за кошти державного та місцевих бюджетів”, відповідно до яких **вимоги постанови не поширюються** на лікарські засоби та медичні вироби, що закуповуються **міжнародними спеціалізованими організаціями**.

Для запровадження спрощеного механізму реєстрації в Україні лікарських

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 560.

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.2015 № 449.

засобів, які зареєстровані компетентним органом США, Швейцарії, Японії, Австралії, Канади, лікарського засобу, що за централізованою процедурою зареєстрований компетентним органом ЄС, внесені відповідні зміни⁸ до Порядку державної реєстрації (перереєстрації) лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2005 № 376.

Довідково. Порядок державної реєстрації (перереєстрації) лікарських засобів встановлює механізм проведення державної реєстрації (перереєстрації) лікарських засобів, у т. ч. імунобіологічних препаратів, застосування яких в Україні допускається тільки після такої реєстрації (пункт 1).

Таким чином, закупівлі лікарських засобів і медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій фактично виведені за межі відносин, що установлюють правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади.

МОЗ затвердило порядок проведення експертизи щодо автентичності реєстраційних матеріалів на лікарський засіб, який подається на державну реєстрацію з метою його закупівлі міжнародною спеціалізованою організацією⁹ і порядок розгляду реєстраційних матеріалів на ці лікарські засоби, що подаються на державну реєстрацію (перереєстрацію), та матеріалів про внесення змін до реєстраційних матеріалів протягом дії реєстраційного посвідчення на лікарські засоби, які зареєстровані компетентним органом США, Швейцарії, Японії, Австралії, Канади та ЄС¹⁰. З метою ідентифікації лікарських засобів, які закуплені міжнародними спеціалізованими організаціями, внесені відповідні зміни¹¹ до Положення про Державний реєстр лікарських засобів¹².

Довідково. Відповідно до Положення, державний реєстр лікарських засобів містить відомості про лікарські засоби, дозволені для виробництва і застосування в Україні.

Також спрощено порядок введення в обіг медичних виробів, закупівлі яких здійснюються міжнародними спеціалізованими організаціями¹³.

Механізм використання коштів, передбачених МОЗ у державному бюджеті для виконання державних програм і здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я, визначено Урядом у березні 2011 року в Порядку № 298¹⁴.

Порядок оплати у 2015 році лікарських засобів та медичних виробів, закуплених із залученням міжнародних спеціалізованих організацій, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 943 (далі – Постанова № 943). Зокрема, зобов'язано Державну казначейську службу здійснювати оплату лікарських засобів та медичних виробів на підставі угод (договорів), укладених МОЗ із міжнародними спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі згідно з

⁸ Постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 597 і від 08.08.2016 № 558.

⁹ Наказ від 03.11.2015 № 721.

¹⁰ Наказ від 17.11.2016 № 1245.

¹¹ Постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 598 і від 30.11.2016 № 874.

¹² Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 31.03.2004 № 411.

¹³ Постанови Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 № 753 “Про затвердження Технічного регламенту щодо медичних виробів”, від 02.10.2013 № 754 “Про затвердження Технічного регламенту щодо медичних виробів для діагностики in vitro”, від 02.10.2013 № 755 “Про затвердження Технічного регламенту щодо активних медичних виробів, які імплантують”.

¹⁴ Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 298.

переліком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2015 № 787, за напрямками використання бюджетних коштів у 2015 році. Зміни до цієї постанови в частині оплати лікарських засобів і медичних виробів за кошти державного бюджету 2016–2017 років не вносилися.

Постановою № 943 внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України¹⁵, яка регламентує порядок здійснення попередньої оплати. Передбачена попередня оплата в разі закупівлі лікарських засобів, вакцин, медичних виробів та пов'язаних з цим послуг із залученням міжнародних спеціалізованих організацій на строк не більше одного року.

З 28.12.2016 строк попередньої оплати змінено¹⁶. **Попередня оплата** лікарських засобів, вакцин для профілактичних щеплень людей, медичних виробів, які закуповуються у 2018–2019 роках, та пов'язаних з цим послуг дозволена на строк не більше одного року, а які закуповуються до 31.12.2017, – **на строк не більше 18 місяців**. Отже, **Урядом створено передумови для поставок лікарських засобів і медичних виробів міжнародними спеціалізованими організаціями лише через 1–1,5 року після перерахування коштів, що унеможлиблює їх використання протягом зазначеного періоду, тобто кошти використовуються непродуктивно.**

Зазначене свідчить, що **нормативно-правове поле, яке сформоване Урядом** упродовж останніх двох з половиною років на підставі Закону № 269, **дало можливість забезпечити здійснення державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій, для яких створені особливі умови діяльності.**

Водночас рішення Уряду кардинально відрізняються від вимог системи вітчизняного законодавства щодо бюджетних витрат та публічних закупівель. У результаті на закупівлі лікарських засобів і медичних виробів фактично не розповсюджуються вимоги законодавства щодо забезпечення відкритості, прозорості та конкурентних засад при проведенні торгів за бюджетні кошти. Створені умови, за яких **міжнародні спеціалізовані організації** можуть **не оприлюднювати інформації** про деталі тендера, зокрема щодо учасників закупівель, їх цінкових пропозицій, умов і термінів постачання тощо, та для виведення цього процесу з-під контролю широкої громадськості. Урядом не визначено механізму супроводження лікарських засобів і медичних виробів, які закуплені міжнародними спеціалізованими організаціями. **Отже, процес залучення до супроводу закупівель державних підприємств МОЗ також є непрозорим.**

Слід зазначити, що у серпні 2017 року Урядом схвалено Концепцію реформування механізму публічних закупівель лікарських засобів та медичних виробів¹⁷. Відповідно до Концепції, для здійснення публічних закупівель лікарських засобів та медичних виробів для задоволення потреб замовників на національному, місцевому і міжнародному рівні передбачається створення централізованої закупівельної організації. Ця організація утворюється за рішенням МОЗ і підпорядковуватиметься йому. Проте Урядом не визначено, що після закінчення дії Закону № 269 закупівля лікарських засобів і медичних виробів буде здійснюватися саме цією закупівельною організацією.

¹⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117.

¹⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 996.

¹⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 № 582-р.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ МІНІСТЕРСТВОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ЗАКУПІВЕЛЬ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Аналіз визначення номенклатури лікарських засобів і медичних виробів для закупівлі міжнародними спеціалізованими організаціями за рахунок коштів державного бюджету 2015–2017 років. Стан збору заявок структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій та закладів охорони здоров'я, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України

Аудитом встановлено, що з метою здійснення закупівель у 2015–2017 роках для виконання державних цільових програм і комплексних заходів програмного характеру МОЗ визначалася номенклатура лікарських засобів і медичних виробів.

Довідково. Номенклатура – це систематизований перелік лікарських засобів і медичних виробів за міжнародною непатентованою назвою, формою випуску і дозуванням.

Номенклатура лікарських засобів і медичних виробів на 2015 рік визначалася створеними Міністерством 27 профільними комісіями¹⁸ з розроблення вихідних даних за напрямками використання бюджетних коштів. Для визначення номенклатури на 2016 рік МОЗ було створено 32 робочі групи¹⁹.

Довідково. До складу комісії та робочих груп входили представники медичного департаменту МОЗ, департаменту громадського здоров'я МОЗ, департаменту фінансово-ресурсного забезпечення МОЗ, управління фармацевтичної діяльності та якості фармацевтичної продукції, установ, підпорядкованих МОЗ, головні позаштатні спеціалісти МОЗ за відповідним профілем, представники установ, організацій, закладів охорони здоров'я, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій, Національної академії медичних наук України, громадських (пацієнтських) організацій (за згодою).

Як засвідчив аудит, підготовлені комісіями і робочими групами пропозиції до номенклатури лікарських засобів і медичних виробів передавалися на розгляд і затвердження утворених Міністерством²⁰ експертно-технічних груп з питань супроводу державних закупівель. Надалі номенклатура за всіма напрямками використання бюджетних коштів затверджувалась наказами МОЗ²¹.

Відповідно до положень про експертно-технічні групи, вони створені для розгляду пропозицій щодо визначення номенклатури лікарських засобів, медичних виробів та медичної техніки, інших товарів, робіт і послуг, що закуповуватимуться на виконання державних цільових програм і комплексних заходів програмного характеру за державні кошти. Фактично ці групи у 2015 році затверджували номенклатуру, а у 2016 році її погоджували²². Разом з тим затвердження номенклатури лікарських засобів і медичних виробів до їх повноважень не віднесено.

¹⁸ Наказ МОЗ від 20.08.2014 № 582, наказ скасовано згідно із наказом МОЗ від 17.03.2015 № 153.

¹⁹ Наказ МОЗ від 24.03.2016 № 238.

²⁰ Накази від 07.05.2015 № 266 і від 03.03.2016 № 158 (втратив чинність згідно із наказом від 17.01.2017 № 32).

²¹ Від 01.07.2015 № 400, 10.07.2015 № 424, 20.07.2016 № 446, 23.07.2015 № 457, 03.08.2015 № 487, 06.05.2016 № 420, 02.06.2016 №№ 504, 507, 508, 23.06.2016 №№ 621, 622, 29.06.2016 № 635, 03.10.2016 № 1028.

²² Згідно з протоколами експертно-технічних груп з питань супроводу державних закупівель.

Довідково. До складу експертно-технічних груп входили представники структурних підрозділів МОЗ: медичного департаменту, департаменту фінансово-ресурсного забезпечення; департаменту громадського здоров'я; управління аудиту та аналітики, представники ДП “Державний експертний центр МОЗ” і Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками. З 2016 року до складу групи включено представників відділу внутрішньої безпеки, оцінки та усунення корупційних ризиків МОЗ.

Документи, що підтверджують розгляд і погодження групами номенклатури лікарських засобів та медичних виробів за 19 напрямками закупівлі за кошти державного бюджету 2016 року, у Міністерстві відсутні. Номенклатура лікарських засобів і медичних виробів за 19 напрямками закупівлі за кошти державного бюджету 2016 року затверджена МОЗ всупереч власним наказам: без розгляду і погодження експертно-технічною групою з питань супроводу державних закупівель (голова групи – заст. Міністра Шафранський В. В.).

Формування технічного завдання про необхідні технічні, якісні та кількісні характеристики лікарських засобів і медичних виробів, які підлягали закупівлям за рахунок коштів державного бюджету 2015 і 2016 роках, здійснювали відповідно 28 і 32 постійні робочі групи з питань профільного супроводу державних закупівель²³. Згідно з положенням²⁴, ці групи створені для забезпечення фахового супроводу роботи з планування та проведення державних закупівель відповідно до потреб у лікарських засобах, výroбах медичного призначення, обладнанні, інших товарах, роботах і послугах.

Довідково. До складу робочих груп з питань профільного супроводу державних закупівель входили представники структурних підрозділів МОЗ за відповідним напрямком роботи, представники державних установ та закладів медичної галузі, головні позаитатні спеціалісти, представники громадських (пацієнтських) організацій та інші фахівці за профілем, представники міжнародних спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі (за згодою з правом дорадчого голосу).

Слід зазначити, що створення МОЗ великої кількості робочих груп не сприяло координації процесу формування предмета закупівлі та визначення технічних вимог до нього і створювало умови для відтермінування прийняття остаточного рішення.

Разом з тим у 2015 і 2016 роках, тоді як уже були утворені і працювали 28 і 32 постійні робочі групи з питань профільного супроводу державних закупівель, МОЗ наказом від 08.09.2015 № 584²⁵ утворило ще одну робочу групу з питань профільного супроводу державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій (до 08.06.2016 голова – заст. Міністра Перегінєць І. Б., з 09.06.2016 до 17.01.2017 – в. о. Міністра Супрун У.). Згідно із положенням, ця група також створена з метою забезпечення фахового супроводу роботи з планування і проведення державних закупівель відповідно до потреб у лікарських засобах, медичних výroбах та пов'язаних з цим послугах, тільки із залученням міжнародних спеціалізованих організацій. Це положення не регламентує терміну для визначення, розгляду і

²³ Накази МОЗ від 04.07.2014 № 465 “Про затвердження складу постійних робочих груп Міністерства охорони здоров'я України” і від 02.07.2016 № 656 “Про затвердження складу постійних робочих груп МОЗ України з питань профільного супроводу державних закупівель”.

²⁴ Наказ МОЗ від 15.03.2012 № 166 “Про забезпечення профільного супроводу державних централізованих закупівель на виконання державних цільових програм і комплексних заходів”, втратив чинність згідно з наказом МОЗ від 17.01.2017 № 32.

²⁵ Втратив чинність згідно з наказом МОЗ від 17.01.2017 № 32.

затвердження номенклатури лікарських засобів і медичних виробів. Як наслідок, інформація про технічні й кількісні характеристики лікарських засобів і медичних виробів для затвердження їх Урядом на 2016 рік подавалася МОЗ поетапно. Зокрема, до переліку матеріальних цінностей, що закуповуються міжнародними спеціалізованими організаціями за кошти 2016 року, у вересні включено 23 напрями використання бюджетних коштів, у жовтні – додатково 11 та в грудні – ще 4 напрями.

Довідково. Підготовка пропозицій до номенклатури на 2016 рік за 35 напрямами²⁶ розпочиналася профільними комісіями (робочими групами) на початку II кварталу. При цьому формування проекту номенклатури здійснювалося практично на основі номенклатури попереднього року. Робота з ухвалення постійними робочими групами кінцевих рішень щодо номенклатури та включення її до переліку лікарських засобів і медичних виробів для закупівлі міжнародними спеціалізованими організаціями, яка затверджується Урядом, тривала від травня до грудня 2016 року.

Отже, МОЗ у 2015–2016 роках не змогло забезпечити на належному рівні визначення номенклатури лікарських засобів і медичних виробів та технічного завдання для здійснення закупівель. Утворивши значну кількість робочих груп, МОЗ фактично усунулося від здійснення контролю за обґрунтованим і своєчасним прийняттям ними рішень. Робота з визначення номенклатури щороку розпочиналася лише з березня-червня. Також МОЗ не визначило конкретних повноважень кожної групи. Функції робочої групи з питань профільного супроводу державних закупівель дублювали функції інших робочих груп.

У 2017 році МОЗ децю змінило систему визначення номенклатури лікарських засобів і медичних виробів, ліквідувавши раніше діючі робочі групи та утворивши нові (групи експертів та фахівців²⁷, групи технічного супроводу²⁸ за напрямами використання бюджетних коштів і постійну робочу групу з питань профільного супроводу державних закупівель²⁹). Було, зокрема, чітко визначено функції цих груп і послідовність процесу підготовки та затвердження номенклатури і технічних вимог до неї.

Довідково. Відповідно до положення, групи експертів і фахівців забезпечують супровід роботи постійної робочої групи МОЗ з питань профільного супроводу державних закупівель як особи, що мають необхідні спеціальні знання та на підставі висновків яких постійна робоча група і групи технічного супроводу постійної робочої групи приймають свої рішення. Основними завданнями групи є об'єктивне врахування потреб населення України у лікарських засобах, výroбах медичного призначення та інших товарах, роботах і послугах.

Постійна робоча група МОЗ з питань профільного супроводу державних закупівель, згідно із положенням³⁰, здійснює прийняття номенклатури лікарських засобів і медичних виробів, медичної техніки та інших товарів, робіт і послуг, що закуповуватимуться на виконання державних цільових

²⁶ За винятком напрямів “Закупівля медикаментів для лікування туберкульозу” і “Закупівля тестів, витратних матеріалів для діагностики туберкульозу”, які досліджувалися у попередньому аудиті.

²⁷ Наказ МОЗ від 02.03.2017 № 200 “Про затвердження Положення про групи експертів та фахівців, що залучаються до роботи Постійної робочої групи МОЗ України з питань профільного супроводу державних закупівель”.

²⁸ Наказ МОЗ від 02.03.2017 № 199 “Про затвердження Положення про групу технічного супроводу Постійної робочої групи МОЗ з питань профільного супроводу державних закупівель”.

²⁹ Наказ МОЗ від 17.01.2017 № 31 “Про утворення Постійної робочої групи МОЗ України з питань профільного супроводу державних закупівель”.

³⁰ Наказ МОЗ від 17.01.2017 № 32 “Про затвердження Положення про Постійну робочу групу МОЗ України з питань профільного супроводу державних закупівель”.

програм і комплексних заходів програмного характеру за державні кошти у відповідному бюджетному році, та затверджує технічні завдання про необхідні технічні, якісні і кількісні характеристики лікарських засобів та медичних виробів.

Водночас **питання термінів**, протягом яких групи експертів та фахівців, група технічного супроводу і постійна робоча група з питань профільного супроводу державних закупівель визначають і затверджують номенклатуру лікарських засобів і медичних виробів для закупівлі у 2017 році, **відповідними положеннями не регламентовано**. У результаті станом на 23.08.2017 до затвердженого Урядом **Переліку** лікарських засобів і медичних виробів, які закуповуються міжнародними спеціалізованими організаціями за кошти державного бюджету **2017 року включено лише 29 напрямів із 39 передбачених паспортом бюджетної програми**.

Довідково. Робота з підготовки пропозицій за 37 напрямами робочими групами МОЗ розпочалась у березні-квітні цього року, а ухвалення остаточних рішень і подання номенклатури на затвердження до Кабінету Міністрів України розпочалося з квітня 2017 року і на момент закінчення аудиту не завершено. За напрямами “Закупівля медичних виробів для громадян, які страждають на ідіопатичну сімейну дистонію” і “Закупівля медикаментів для лікування дорослих, хворих на муковісцидоз” МОЗ тільки в липні 2017 року (наказ від 17.07.2017 № 81) утворило групи експертів і фахівців для визначення номенклатури лікарських засобів і медичних виробів, що будуть закуповуватися за кошти 2017 року.

Отже, **Міністерство в жодному розпорядчому акті**, який регламентує роботу утворених ним численних робочих груп, **не визначило термінів ухвалення ними рішень і відповідальності за прийняті рішення**. Як наслідок, процес визначення і затвердження номенклатури лікарських засобів і медичних виробів розпочався з березня-червня і був дуже тривалим, що призвело до затримки закупівель міжнародними спеціалізованими організаціями. У результаті заклади охорони здоров'я своєчасно не отримали необхідних лікарських засобів і медичних виробів для надання медичної допомоги хворим. Лише в серпні 2017 року, після закінчення аудиту, МОЗ при проведенні засідань постійної робочої групи з питань профільного супроводу державних закупівель встановлено терміни виконання рішень цієї групи і визначено відповідальних виконавців.

У 2017 році за рішенням Міністерства³¹ функції головних позаштатних спеціалістів МОЗ передані до утворених замість них груп експертів. На групи експертів покладено координацію діяльності спеціалістів відповідного профілю лікарських (провізорських) спеціальностей і спеціальностей молодших спеціалістів з медичною (фармацевтичною) освітою. Відповідно до Положення про групи експертів МОЗ України, такі групи співпрацюють з профільними робочими групами та комісіями Міністерства. Проте у **Положенні не передбачено умов щодо запобігання можливому конфлікту інтересів їх членів**. Це створює **корупційні ризики** при прийнятті відповідних рішень.

Аудитом встановлено, що, згідно з номенклатурою і технічним завданням на 2016 рік за напрямом “Закупівля реактивів для скринінгу новонароджених на фенілкетонурию та вроджений гіпотеріоз”, предмет закупівлі “Набори для скринінгу новонароджених на фенілкетонурию та вроджений гіпотеріоз в зразках крові” повинен бути укомплектовано паперовими тест-бланками і планшетами для забору крові. Водночас, за інформацією ПРООН від 06.01.2017 № UNDP/2017/49748/005, **набори в**

³¹ Наказ МОЗ від 21.03.2017 № 302 “Про затвердження Положення про групи експертів МОЗ України”.

такій комплектації не виробляються жодним виробником. Однак жодною із створених робочих груп при формуванні і затвердженні номенклатури за цим напрямом зауважень до предмета закупівлі не надано. Як наслідок, **лише в лютому 2017 року внесено зміни до номенклатури на 2016 рік** (виключили із складу набору паперові тест-бланки та планшети для забору крові), затвердженої наказом МОЗ від 02.06.2016 № 508 “Про затвердження номенклатури лікарських засобів та медичних виробів, що закуповуватимуться на виконання державних цільових програм та комплексних заходів програмного характеру за бюджетні кошти у 2016 році”, а в червні надіслано заявку до структурних підрозділів з питань охорони здоров’я обл(міськ)держадміністрацій на формування потреби. Такі набори міжнародними спеціалізованими організаціями станом на 01.09.2017 не закуплено.

Також, за інформацією ПРООН³², номенклатура на закупівлю матеріальних цінностей коштом 2016 року за напрямами “Закупівля хіміотерапевтичних препаратів, радіофармпрепаратів та препаратів супроводу для лікування онкологічних хворих” і “Закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання” містить за кожним з них по три лікарські засоби, запропоновані групами МОЗ до закупівлі у визначеному дозуванні або формі випуску, які обмежують конкуренцію, оскільки на міжнародному ринку виробляються такі лікарські засоби з іншим дозуванням або іншою формою випуску. Майже на два місяці затягнулося надання МОЗ інформацій до ПРООН³³. За результатами розгляду цього питання робочою групою ухвалено рішення щодо погодження закупівлі трьох лікарських засобів із запропонованими ПРООН змінами і про відсутність підстав для зміни дозування ще за трьома найменуваннями (із них для лікування онкохворих дорослого віку – одне найменування, дітей – два).

У результаті лікарські засоби (“Лаферобіон®”, фл. по 3 млн. МО, “Траноцит®34”, фл. по 33,6 млн. МО, – для лікування онкохворих дорослого віку і “ЗефіксTM”, фл. по 5 мг/мл по 240 мл, – для лікування онкохворих дітей) поставлено до закладів охорони здоров’я у червні-липні 2017 року (841,6 тис. гривень). Ще три найменування лікарських засобів до закладів не поставлено, у тому числі за одним найменуванням (“ЗефіксTM”, табл. по 100 мг), яке до державного підприємства МОЗ поставлено 18.07.2017, акт між МОЗ і ПРООН станом на 21.07.2017 перебуває на підписі, а за двома (міжнародна непатентована назва “Хлорамбуцил”, капс/табл. 2 мг, “Ленограстим”, амп., фл., шприци по 33,6 млн. МО) погоджено лише кошториси (у березні-квітні 2017 року в обсязі відповідно 100 і 15,6 відс. кількості, визначеної у Переліку № 557).

Отже, запроваджена у МОЗ система формування номенклатури лікарських засобів і медичних виробів не забезпечила оперативності та своєчасності її визначення, через що неможливо було вчасно надавати необхідну інформацію ПРООН і відтерміновувалися закупівлі лікарських засобів і медичних виробів. Як наслідок, вищезазначені лікарські засоби за трьома найменуваннями для лікування онкохворих дорослого і дитячого віку поставлено до закладів охорони здоров’я у червні-липні 2017 року, ще за трьома найменуваннями лікарських засобів станом на 21.07.2017 до медичних закладів взагалі не поставлено.

³² Листи ПРООН до МОЗ відповідно від 13.12.2016, від 19.12.2016, від 22.12.2016 і від 16.01.2017.

³³ Листи від 17.02.2017 № 10.5-12/58/5448-16/4220 і № 105-12/58/5516-16/4208.

Мав місце випадок, коли **МОЗ висувало вимоги щодо закупівлі медичних виробів, які взагалі не виробляються.** У результаті такі вироби для скринінгу новонароджених на фенілкетонурію та вроджений гіпотеріоз станом на **01.09.2017 ПРООН не закуплено.**

При включенні до номенклатури на 2016 і 2017 роки за напрямом “Закупівля медикаментів та медичних виробів для громадян, які страждають на бульозний епідермоліз” окремих лікарських засобів групи супроводу МОЗ³⁴ не враховували рекомендації ВООЗ і міжнародних експертів. За інформацією ПРООН від 11.05.2017 № UNDP/2017/49748/149, мазь “Comb drug цинку оксид+бензиловий спирт+бензилбензоат+бензил цинамат” (250г у банці) містить продукти (бензилбензоат), які можуть викликати контактну алергію і, можливо, вторинну інфекцію “пухирів” у хворих, тому не рекомендована для лікування громадян, які страждають на бульозний епідермоліз. Враховуючи це, рекомендовано МОЗ розглянути питання про включення до номенклатури стерильних пов’язок, але **робочими групами залишено цю інформацію без уваги.** Документи, які підтверджують розгляд інформації на засіданнях робочих груп, у МОЗ відсутні.

Так само до номенклатури на 2016 і 2017 роки за напрямом “Закупівля медикаментів для дітей, хворих на розлади психіки та поведінки із спектра аутизму” включено лікарські засоби, які, за інформацією ПРООН від 11.05.2017 № UNDP/2017/49748/149, класифікуються як противосудомні та протиепілептичні засоби. Більшість з них не призначається для лікування хворих з розладами психіки і поведінки із спектра аутизму, а застосовується в психіатрії для лікування тяжких станів (депресія, шизофренія, психоз, епілепсія). Також проблемою є профіль токсичності ліків, який має тяжку і непропорційну позитивну дію на хворих. Проте групами супроводу³⁵ за результатами розгляду цієї інформації ухвалено рішення про недоцільність внесення змін до номенклатури.

Довідково. Лікарський засіб “Атомоксетин” використовується у Великобританії й інших європейських країнах для лікування синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю, але дози вище 100 мг щодня не ліцензовані. “Вальпроєва кислота” включена до Переліку життєво необхідних лікарських засобів ВООЗ для дітей як протиепілептичний засіб. “Леватирацетам” не можна використовувати для лікування дітей з аутизмом, він використовується для лікування епілепсії, але навіть при цьому діагнозі його застосування повинно бути збалансовано з профілем безпеки (великий список побічних ефектів).

Таким чином, **формування номенклатури лікарських засобів здійснювалося Міністерством на підставі суб’єктивних критеріїв.** Мали місце факти, коли спеціалістами МОЗ виписувалися вимоги до закупівель лікарських засобів, які не рекомендовані до використання ВООЗ і міжнародними експертами. **Опрацьовуючи номенклатуру, міжнародні спеціалізовані організації неодноразово наголошували на необхідності її перегляду, але Міністерство цими пропозиціями знехтувало, що призвело до неможливості здійснення закупівель, а отже – невикористання вже перерахованих міжнародним спеціалізованим організаціям бюджетних коштів.**

³⁴ У 2016 році голова групи – головний спеціаліст відділу організації медичної допомоги дитячому населенню управління медичної допомоги матерям і дітям медичного департаменту МОЗ, у 2017 році – в. о. Міністра Супрун У.

³⁵ У 2016 році голова групи – начальник управління медичної допомоги матерям і дітям, у 2017 році – в. о. Міністра Супрун У.

Сформована номенклатура лікарських засобів і медичних виробів надсилалася структурним підрозділам з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій та інших установ МОЗ.

Через тривалий період визначення робочими групами номенклатури лікарських засобів і медичних виробів, які заплановані до закупівлі у 2016–2017 роках, збір заявок структурних підрозділів з питань охорони здоров'я і установ МОЗ розпочинало лише з травня цих років.

Крім того, за шістьма напрямками³⁶ встановлено відсутність потреби структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій та закладів МОЗ **в окремих позиціях лікарських засобів і медичних виробів**, які включені до номенклатури закупівлі у 2016–2017 роках, у зв'язку з чим заявка на закупівлю цими підрозділами і закладами до Міністерства не подавалась.

Довідково. Із 80 найменувань лабораторних реагентів для діагностики та лікування дітей з онкологічними захворюваннями в Національному інституті раку, які робочими групами включені до номенклатури на 2016 рік, щодо 11 найменувань (13,8 відс.) потреба інституту в них відсутня і заявка до МОЗ не подавалась.

При складанні переліку лікарських засобів та медичних виробів для закупівлі у 2015–2017 роки робочі групи враховували ціни закупівель попередніх років, дані реєстру оптово-відпускних цін та використовували інформацію із доступних джерел про ціни. Попередніми аудитами Рахункової палати неодноразово наголошувалося **на недостовірності цін у цьому реєстрі**. Як наслідок, **структурними підрозділами з питань охорони здоров'я і закладами МОЗ сформована недостовірною заявка, що призвело до завищення кількості лікарських засобів і медичних виробів, які мали закупити міжнародні спеціалізовані організації, а в окремих випадках – зниження.**

Наприклад, робочими групами за напрямом “Закупівля медикаментів для дітей, хворих на первинні (вроджені) імунодефіцити”³⁷ включено до номенклатури 2016 року і технічного завдання п'ять найменувань лікарських засобів з очікуваною вартістю закупівлі 16000,0 тис. гривень. За результатами проведеного ПРООН тендера встановлено³⁸, що **кількість цих лікарських засобів має бути зменшена на 13,0 відс. через помилки у визначенні ціни на лікарський засіб “Ітраконазол”**. Зазначена МОЗ ціна на нього (0,35 дол. США) не відповідає дійсним цінам в Україні і світі. Отже, затверджених коштів буде недостатньо для закупівлі визначеної кількості лікарських засобів.

Таким чином, у 2015–2017 роках МОЗ не забезпечило своєчасної та якісної роботи з визначення номенклатури лікарських засобів і медичних виробів, при її визначенні не керувалося реальною інформацією про ціни, що діють, допускало

³⁶ У 2016 році за двома напрямками: “Закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання”, “Закупівля витратних матеріалів для лікування хворих методом перитонеального діалізу”. У 2017 році за п'ятьма напрямками: “Закупівля витратних матеріалів для лікування хворих методом перитонеального діалізу”, “Закупівля медикаментів для громадян, які страждають на хворобу Гоше”, “Закупівля медикаментів для дітей, хворих на первинні (вроджені) імунодефіцити”, “Закупівля медикаментів для дітей, хворих на розлади психіки та поведінки із спектра аутизму”, “Закупівля медикаментів для громадян, які страждають на орфанні метаболічні захворювання”.

³⁷ Голова групи – начальник відділу організації медичної допомоги дітям управління материнства і дитинства департаменту медичної допомоги МОЗ.

³⁸ Листом від 20.04.2017 № UNDP/2017/49748/137 ПРООН.

помилки. Як наслідок, структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій і закладами МОЗ подавалися недостовірні заявки щодо потреб у лікарських засобах і медичних виробих. У результаті **виникла необхідність зменшувати обсяги закупівлі матеріальних цінностей міжнародними спеціалізованими організаціями.**

До номенклатури також включено окремі позиції лікарських засобів і медичних виробів за відсутності потреби в них структурних підрозділів з питань охорони здоров'я та підпорядкованих МОЗ закладів.

2.2. Вибір міжнародних спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за рахунок коштів державного бюджету 2015–2017 років. Аналіз укладених з ними договорів

У період 2015–2017 років Міністерство щороку зверталось до відповідних міжнародних спеціалізованих організацій для отримання підтвердження можливості виконання ними замовлення щодо закупівель лікарських засобів і медичних виробів.

Звернення з переліком напрямів використання бюджетних коштів і критеріїв вибору міжнародних спеціалізованих організацій, визначених Постановою № 622, Міністерством надсилалися³⁹ безпосередньо до Програми розвитку ООН в Україні (далі – ПРООН), Представництва Дитячого фонду ООН (далі – ЮНІСЕФ), Представництва Краун Ейджентс в Україні (далі – Краун).

Довідково. Краун – міжнародна компанія з обмеженою відповідальністю. Головними напрямками її діяльності є надання допомоги урядам у всьому світі з метою підвищення добробуту, скорочення бідності і поліпшення охорони здоров'я. Компанія працює у понад 100 країнах світу, її офіс розташований у Великій Британії. ЮНІСЕФ – міжнародна міжурядова організація, діяльність якої фінансується за рахунок добровільних внесків фізичних осіб, підприємств, фондів та урядів. Ця організація є світовим лідером із захисту прав і інтересів дітей, працює у понад 180 країнах світу. Штаб-квартира розташована в Нью-Йорку, США. ПРООН – громадська організація, яка фінансується виключно за рахунок добровільних внесків держав – членів. Організація працює у 170 країнах світу. Штаб-квартира розташована в Нью-Йорку, США. Інформація про кількість країн взята з офіційних сайтів зазначених організацій.

Звернення⁴⁰ до інших міжнародних спеціалізованих організацій, зокрема Глобального механізму із забезпечення лікарськими засобами, Партнерства у сфері постачання та управління поставками (далі – Партнерство), Міжнародної асоціації забезпечення медикаментами, Управління ООН з обслуговування проєктів (далі – Управління ООН), МОЗ надсилалися через Міністерство закордонних справ України.

Офіційні підтвердження можливості здійснення закупівель із зазначенням напрямів використання бюджетних коштів та інформацію про критерії вибору у 2015 році надали ПРООН, ЮНІСЕФ, Краун. У 2016 році до цих організацій долучилося Партнерство. У 2017 році таку можливість додатково підтвердила інша міжнародна спеціалізована організація – Управління ООН.

У 2015–2017 роках повноваження щодо вибору міжнародних спеціалізованих організацій були покладені МОЗ на Робочу групу з питань профільного супроводу державних закупівель⁴¹.

³⁹ Серпень 2015 року, липень, вересень, жовтень, грудень 2016 року і червень 2017 року.

⁴⁰ Серпень 2015 року, липень, 2016 року і червень 2017 року.

⁴¹ Голова групи – заступник Міністра Перегінець І. Б. (з 08.09.2015 по 08.06.2016), в. о. Міністра Супрун У. (з 09.09.2016 до теперішнього часу).

Міжнародними спеціалізованими організаціями, що можуть здійснювати державні закупівлі лікарських засобів і медичних виробів у **2015 році**, МОЗ визначило Краун, ЮНІСЕФ, ПРООН.⁴² Зокрема, ЮНІСЕФ закуповує імунобіологічні препарати (вакцини) та лікарські засоби для антиретровірусної терапії ВІЛ-інфікованих. Краун – лікарські засоби для лікування хворих на онкологічні і онкогематологічні захворювання. ПРООН проводить закупівлю за рештою напрямів використання бюджетних коштів, за винятком тих закупівель, які проводять інші міжнародні спеціалізовані організації.

Водночас у листі представництва Краун від 27.08.2015 зазначено, що МОЗ звернулося до нього лише щодо закупівель матеріальних цінностей для лікування онкологічних захворювань, хоча Краун інформував про готовність взяти участь у закупівлях і за іншими програмами. **Ці пропозиції МОЗ залишило без розгляду.**

У 2016 році МОЗ самостійно визначило загальні принципи вибору міжнародних спеціалізованих організацій для здійснення закупівель.

Довідково. Такими принципами були, зокрема:

- за наявності лише однієї міжнародної спеціалізованої організації, що подала свої пропозиції на напрям, обрати цю міжнародну спеціалізовану організацію як єдино можливий варіант;
- для міжнародної спеціалізованої організації Партнерство визначити до 3-х напрямів для співпраці в 2016 році як випробувальний захід;
- у разі конкуренції ПРООН та Краун за одним і тим самим напрямом, надати перевагу першій міжнародній спеціалізованій організації, враховуючи її досвід роботи в Україні та світі, ефективність роботи в межах державних закупівель у 2015 році.

Для здійснення закупівель лікарських засобів і медичних виробів за кошти 2016 року МОЗ обрало ПРООН (23 напрями), ЮНІСЕФ (2 напрями), Краун (9 напрямів), Партнерство (3 напрями).

Документи, які підтверджують оцінку міжнародних спеціалізованих організацій відповідно до критеріїв, встановлених Постановою № 622 для здійснення закупівель за кошти державного бюджету **2015–2016 років, у МОЗ відсутні.**

Як засвідчив аудит, Міністерство не дотримувалось ним же встановлених загальних принципів відбору міжнародних спеціалізованих організацій. Зокрема, закупівлі лікарських засобів за напрямом “Закупівля медикаментів для хворих на вірусний гепатит В” передані від ПРООН, яка їх закуповувала у 2015 році, до Краун. **Документи, що підтверджують обґрунтованість такого рішення, у МОЗ відсутні.**

Крім того, Краун було обрано для здійснення закупівлі лікарських засобів за напрямами “Закупівля контрацептивів для жінок з важкими захворюваннями”, “Закупівля препаратів для надання невідкладної медичної допомоги при кровотечах”, “Закупівля препаратів для лікування дихальних розладів новонароджених”, незважаючи на підтвердження ПРООН можливості здійснювати ці закупівлі.

Наказом МОЗ від 11.11.2016 № 1232 із переліку міжнародних спеціалізованих організацій виключено Партнерство для здійснення закупівель за трьома напрямами. Підстава – неузгодженість цією міжнародною спеціалізованою організацією умов договору, ненадання нею належним чином оформлених установчих документів, даних про державну реєстрацію юридичної особи (витяг з торговельного реєстру США), довіреності. Крім того, не визначена особа, яка буде здійснювати в Україні організацію і супровід виконання умов договору. Надалі МОЗ передало ці напрями Краун.

⁴² Протокол № 1 засідання Робочої групи з питань профільного супроводу державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій від 15.09.2015.

МОЗ у 2017 році лише під час проведення аудиту розпочало здійснювати оцінювання пропозицій міжнародних спеціалізованих організацій за бальною системою. Додатком до встановленої Постійною робочою групою МОЗ України з питань профільного супроводу державних закупівель форми оцінювання міжнародних спеціалізованих організацій, які погодилися взяти участь у таких закупівлях, була інструкція. Її недоліками є те, що вона не має оцінки за **критеріями**: можливість закупівлі; постачання необхідної кількості товарів; якість; термін придатності; вимоги до упаковки і розфасовки товарів; умови та терміни замовлення і постачання; умови укладення договорів щодо закупівель. Також ця **інструкція не затверджена наказом МОЗ**.

Станом на 21.07.2017 проведено вибір потенційних переможців: ПРООН (22 напрями), ЮНІСЕФ (2 напрями), Краун (10 напрямів). Проведення вибору міжнародних спеціалізованих організацій за п'ятьма напрямами перенесено.

Зокрема, міжнародні спеціалізовані організації Краун і Партнерство підтвердили можливість здійснення за кошти 2017 року закупівлі за напрямами “Закупівля медикаментів для лікування туберкульозу” і “Закупівля тестів, витратних матеріалів для діагностики туберкульозу”. Проте міжнародну спеціалізовану організацію для проведення закупівлі за цими напрямами МОЗ не визначило. Відповідна номенклатура лікарських засобів і медичних виробів надіслана МОЗ іншій міжнародній спеціалізованій організації на її запит – Управлінню ООН. Разом з тим **інформація** Управління ООН у частині критеріїв вибору, встановлених Постановою № 622, у **МОЗ відсутня**.

Таким чином, **вибір міжнародних спеціалізованих організацій** для здійснення закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за кошти 2015–2017 років здійснювався за відсутності механізму застосування визначених **Урядом критеріїв вибору і порядку його проведення**. Як наслідок – необ'єктивність вибору, здійснення його в ручному режимі і ризику помилок при здійсненні вибору міжнародних спеціалізованих організацій, а отже – **ризик корупції при прийнятті рішень**.

На закупівлю лікарських засобів і медичних виробів за кошти **2015–2016 років** **МОЗ** лише наприкінці цих років уклало шість договорів і один меморандум із міжнародними спеціалізованими організаціями⁴³. Станом на 21.07.2017 договори з міжнародними спеціалізованими організаціями на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів за кошти державного бюджету **2017 року взагалі не були укладені**. МОЗ вже після завершення аудиту поінформувало Рахункову палату про укладання наприкінці липня поточного року таких договорів⁴⁴. Однак **Міністерством не надано документального підтвердження інформації**.

За умовами договорів, загальна сума коштів державного бюджету, яка повинна бути **МОЗ перерахована міжнародним спеціалізованим організаціям**, у гривнях⁴⁵/доларах за курсом, що склався на день купівлі валюти на Міжбанківському

⁴³ З Краун – договори від 06.11.2015 № 1 та від 27.10.2016 № 1/57, з ПРООН – від 27.10.2015 № 1 і від 11.10.2016 № 1/51 та меморандум/договір з ЮНІСЕФ від 12.10.2015, від 18.12.2015 № 1 і від 18.10.2016 № 1/52.

⁴⁴ З Краун – договір від 27.07.2017 № 1/60, з ПРООН – від 27.07.2017 № 1/61, з ЮНІСЕФ – від 27.07.2017 № 1/62.

⁴⁵ За умовами договору з ПРООН від 27.10.2015 № 1.

валютному ринку України, становить **6141294,0 тис. грн**⁴⁶, з них у 2015 році – 2197214,8 тис. грн, 2016 році – 3944079,2 тис. гривень. Ці кошти, як передбачено договорами, використовуються для покриття загальної вартості товарів, сплати послуг загального управління міжнародних спеціалізованих організацій: Краун – 5,5 відс. (2015 рік) і 5,0 відс. (2016 рік); ПРООН – 5,0 відс. кожного року та ЮНІСЕФ – 4,5 відс. кожного року. Також у договорі 2016 року передбачено покриття витрат державних підприємств МОЗ, які здійснюють логістичні послуги, у розмірі до 1,5 відс. (Краун) і 1,5 відс. (ПРООН) від вартості закуплених лікарських засобів і медичних виробів.

Розрахунки міжнародних спеціалізованих організацій щодо вартості у 2015–2016 роках послуг загального управління та логістичних послуг у МОЗ відсутні.

Довідково. У договорах, укладених у 2014 році Міністерством з постачальниками, передбачено відшкодування постачальником витрат державних підприємств за поставку товару до закладів охорони здоров'я у розмірі 1,8 відс. від загальної вартості товару. У разі якщо товар вимагає дотримання температурного режиму “холодовий ланцюг”, розмір цих витрат становить 2,15 відсотка.

Відповідно до договорів 2015–2016 років, однією з умов початку міжнародними спеціалізованими організаціями діяльності у сфері закупівель є стовідсоткова попередня оплата МОЗ товару.

Довідково. За умовами договорів, міжнародні спеціалізовані організації продовжують утримувати невикористані кошти, поки не будуть виконані всі обов'язки та зобов'язання, взяті в процесі діяльності, і не буде доведена до кінця вся діяльність у сфері закупівель. Кошти, що залишаються невитраченими після виконання усіх обов'язків і зобов'язань, повертаються МОЗ.

Згідно з умовами договорів, міжнародні спеціалізовані організації після проведення процедур закупівель передають на погодження МОЗ проект кошторису або детальну інформацію про витрати. Ці документи, за умовами договорів 2015 року, повинні включати дані про постачальника, вартість лікарського засобу, вартість логістичних послуг і зовнішнього контролю якості, винагороду міжнародної спеціалізованої організації, специфікацію, дату поставки та за договорами з ПРООН – вартість фрахту і страхування товару.

Проте договори, укладені у 2016 році з Краун і ПРООН, вже не передбачають надання в проектах кошторисів даних про постачальника.

Аудитом встановлено, що проекти кошторисів, наданих на погодження МОЗ, містять лише інформацію про міжнародну непатентовану назву лікарського засобу, його країну-виробника, кількість, вартість, у т. ч. логістичних послуг і послуг загального управління міжнародної спеціалізованої організації, орієнтовну дату поставки і загальні дані щодо терміну придатності (не менше 15 місяців та/або не менше 75 відс. від загального терміну придатності). У разі коли термін придатності був меншим, зазначалися конкретні дати.

Закупівля міжнародними спеціалізованими організаціями лікарських засобів і медичних виробів здійснюється після розгляду і погодження МОЗ проектів кошторисів. Термін розгляду і погодження проекту кошторису становив у 2015 році – до п'яти робочих днів з моменту його отримання МОЗ, у 2016 році – до 10-ти робочих днів.

Водночас умовами договорів не передбачені терміни, упродовж яких здійснюється поставка матеріальних цінностей міжнародними спеціалізованими організаціями. Відповідальність цих організацій, якщо матеріальні цінності не поставлені протягом термінів, установлених законодавством у частині попередньої

⁴⁶ Краун – 1816844,4 тис. грн, ПРООН – 2915040,9 тис. грн, ЮНІСЕФ – 1409408,7 тис. гривень.

оплати, договорами не передбачена. Також, згідно з договорами, **міжнародні спеціалізовані організації не несуть відповідальності за будь-які претензії**, що виникають через умови договорів чи пов'язані з ними, зокрема щодо якості чи кількості лікарських засобів і медичних виробів, їх доставки і використання.

Як зазначено в договорах 2015–2016 років, контроль за використанням коштів державного бюджету, перерахованих МОЗ міжнародним спеціалізованим організаціям, здійснюється шляхом внутрішнього і зовнішнього аудиту, передбаченого у фінансових положеннях, правилах і процедурах цих організацій. Усі спори та розбіжності, які не будуть врегульовані сторонами, розглядатимуться в арбітражному суді в м. Женева (Швейцарія), що потребуватиме додаткових витрат коштів державного бюджету.

Отже, **Міністерство, укладаючи договори із міжнародними спеціалізованими організаціями, не передбачило в них відповідальності за несвоєчасну поставку, поставку товару неналежної якості і кількості**. Таким чином МОЗ взяло на себе повну відповідальність за якість і кількість лікарських засобів і медичних виробів, закуплених цими організаціями, починаючи з моменту їх ввезення на територію України і до передачі їх до закладів охорони здоров'я. Також **не передбачено і механізмів для розв'язання спорів між сторонами у закупівельному процесі під українською юрисдикцією**. Умови договорів, укладених з міжнародними спеціалізованими організаціями, **фактично унеможливають контроль за використанням коштів Державного бюджету України**.

3. АНАЛІЗ ПЛАНУВАННЯ МІНІСТЕРСТВОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ВИДАТКІВ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ І КОМПЛЕКСНИХ ЗАХОДІВ ПРОГРАМНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ 2015–2017 РОКІВ

У 2015–2017 роках за бюджетною програмою 2301400 “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру”⁴⁷ МОЗ передбачені закупівлі лікарських засобів та медичних виробів у рамках виконання семи державних цільових програм і 16 заходів програмного характеру. Повний перелік державних програм і заходів наведено в додатку 1.

Розмір потреби в бюджетних коштах на 2015–2017 роки для здійснення централізованих закупівель визначався департаментом економіки та ресурсного забезпечення МОЗ (із січня 2017 року – департамент економіки і фінансової політики МОЗ) на підставі узагальнених розрахунків структурних підрозділів МОЗ і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Урядом. **При визначенні потреби в лікарських засобах і медичних виробках відповідна інформація структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій та підпорядкованих МОЗ закладів Міністерством не збиралась**.

Бюджетними запитами за КПКВК 2301400 на державні цільові програми та заходи

⁴⁷ Відповідно до Закону України від 28.12.2014 № 80-VIII “Про Державний бюджет України на 2015 рік”, бюджетна програма 2301400 у період з 13.03.2015 по 14.08.2015 мала назву “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, в тому числі 200000,0 тис. грн – на придбання цифрових мамографів та ультразвукових діагностичних приладів вітчизняного виробництва”.

програмного характеру **визначена така потреба** в коштах: на 2015 рік – **8184810,3 тис. грн**; на 2016 рік – **8156283,0 тис. грн**; на 2017 рік – **9289654,4 тис. гривень**. Ці бюджетні запити складені МОЗ відповідно до вимог Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 06.06.2012 № 687.

Законами України про державний бюджет на 2015–2017 роки⁴⁸ МОЗ як головному розпоряднику бюджетних коштів затверджені бюджетні призначення за КПКВК 2301400 у сумі 14196895,7 тис. грн (**36,9 відс.** від потреби, визначеної МОЗ).

Забезпечення потреби за бюджетною програмою 2301400 наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Дані щодо потреби і затверджених бюджетних призначень за КПКВК 2301400

Рік	Потреба всього*, тис. грн	Враховано в граничному обсязі видатків*, тис. грн	Затверджено законами про держбюджет (зі змінами), тис. грн	Затверджено паспортом бюджетної програми	Рівень забезпечення потреби, відс.
2015	8184810,3	4090510,0	4098857,7	4090510,0	50,0
2016	8156283,0	4133024,2	4149019,0	4133024,2	50,7
2017	9289654,4	5912366,1	5949019,0	5912366,1	63,6

* Сума потреби і граничний обсяг видатків без урахування коштів на обладнання та лікувальне харчування для дітей, хворих на фенілкетонурию.

Дані таблиці 1 свідчать, що граничний обсяг видатків, доведений Мінфіном у 2015–2017 роках, покривав обраховану МОЗ потребу в середньому на 50,0 відс., 50,7 відс. і 63,6 відс. відповідно.

Разом з тим у **2015 році обсяги розподілених МОЗ видатків** для закупівлі лікарських засобів та медичних виробів у розрізі державних цільових програм і заходів програмного характеру **забезпечували обраховану Міністерством потребу на рівні від 2,2 відс.** (централізована закупівля ендопротезів і наборів інструментів для імплантації) **до 100,1 відс.** (централізована закупівля тест-систем для діагностики ВІЛ-інфекції, супроводу АРТ і моніторингу перебігу ВІЛ-інфекції у хворих, визначення резистентності вірусу, проведення референт-досліджень). **У 2016 році – від 4,7 відс.** (централізована закупівля контрацептивів для жінок з тяжкими захворюваннями) **до 391,7 відс.** (централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на муковісцидоз). **У 2017 році – від 3,6 відс.** (централізована закупівля контрацептивів для жінок з тяжкими захворюваннями) **до 120,7 відс.** (централізована закупівля медикаментів для громадян, які страждають на орфанні метаболічні захворювання). Характеристики названих захворювань наведені в додатку 2.

Відповідно до паспортів бюджетної програми 2301400 на 2015 і 2017 роки, її мета полягала у збереженні та зміцненні здоров'я, профілактиці захворювань, зниженні захворюваності, інвалідності і смертності населення, підвищенні якості та ефективності надання медичної допомоги, забезпеченні соціальної справедливості і захисту прав громадян на охорону здоров'я. На 2016 рік метою бюджетної програми було лише забезпечення закладів охорони здоров'я лікарськими засобами, імунобіологічними препаратами та медичними виробами.

Паспортом бюджетної програми на 2015 рік визначено 39 напрямів

⁴⁸ На 2015 рік – від 28.12.2014 № 80, на 2016 рік – від 25.12.2015 № 928, на 2017 рік – від 21.12.2016 № 1801.

використання коштів, пов'язаних із закупівлями лікарських засобів, медичних виробів, харчування і обладнання, та обсяг коштів за кожним з них, на 2016 рік – 38 напрямів.

У паспорті на 2017 рік затверджено лише один напрям використання коштів – закупівля лікарських засобів, імунобіологічних препаратів (вакцин), медичних виробів, інших товарів і послуг. Обсяги запланованих видатків у розрізі державних цільових програм і заходів програмного характеру визначені у розділі “Результативні показники бюджетної програми”, показник затрат – за 39 позиціями.

Таким чином, **МОЗ і Мінфін** при затвердженні паспорта бюджетної програми 2301400 на 2016 рік **обмежили її мету лише закупівлею лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та медичних виробів для закладів охорони здоров'я. Ця мета не відповідає пріоритетам державної політики у сфері охорони здоров'я** щодо збереження і зміцнення здоров'я, профілактики захворювань, зниження захворюваності, інвалідності і смертності населення, підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги.

Заплановані МОЗ і Мінфіном у 2015–2017 роках видатки на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів для виконання державних цільових програм та заходів програмного характеру не сприяли забезпеченню всебічної соціальної справедливості щодо захисту прав усіх громадян на охорону здоров'я. Виділені з бюджету фінансові ресурси дали можливість покрити обраховану потребу **МОЗ на такі цілі у 2015 році – на рівні від 2,2 до 100,1 відс., у 2016 році – від 4,7 до 391,7 відс., у 2017 році – від 3,6 до 120,7 відсотка.**

4. СТАН ВИКОРИСТАННЯ МІНІСТЕРСТВОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЗАКУПІВЛЮ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ І МЕДИЧНИХ ВИРОБІВ

4.1. Стан виконання умов договорів на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів, укладених Міністерством охорони здоров'я України з міжнародними спеціалізованими організаціями

Для надання послуг з митного оформлення, зберігання та дистрибуції лікарських засобів і медичних виробів в Україні міжнародні спеціалізовані організації обрали державні підприємства “Укрмедпостач”, “Укрвакцина”, з якими уклали відповідні договори. **Документи, які підтверджують обґрунтованість вибору цих державних підприємств для надання таких послуг і розподілу між ними напрямів закупівель, у Міністерстві відсутні.**

ПРООН за надання послуг встановила фіксовану плату в розмірі 1,35 відс. у 2015 році і 1,0 відс. у 2016 році від ціни товару для ДП “Укрмедпостач” та 1,5 і 1,0 відс. відповідно для ДП “Укрвакцина”, Краун – 1,0 і 1,5 відс. від митної вартості товару відповідно. **Документи, які підтверджують встановлений ЮНІСЕФ розмір плати за послуги супроводження закупленого товару, у Міністерстві відсутні.**

У додатково наданій МОЗ інформації **відсутні дані щодо стану укладання у 2017 році міжнародними спеціалізованими організаціями договорів на надання державними підприємствами МОЗ відповідних послуг.**

З метою виконання вказаних функцій Міністерство на підставі договорів із міжнародними спеціалізованими організаціями укладало у 2015–2016 роках договори-доручення з ДП “Укрмедпостач” і ДП “Укрвакцина”.

Довідково. Згідно з договорами-дорученнями, державні підприємства зобов'язані від імені МОЗ прийняти, організувати митне оформлення, зберігання, страхування та доставку лікарських засобів і медичних виробів за договорами до кінцевих отримувачів (закладів охорони здоров'я) відповідно до розподілів за номенклатурою у кількісному і вартісному виразі та в розрізі адміністративно-територіальних одиниць, затверджених наказами МОЗ.

Доставка має бути здійснена у строк, що не перевищує 30 календарних днів з моменту отримання лікарських засобів і медичних виробів на склад підприємства та/або з моменту отримання їх розподілу.

Переліки напрямів використання бюджетних коштів, за якими міжнародні спеціалізовані організації здійснювали закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за кошти державного бюджету 2015 і 2016 років, наведені в додатку 3.

Аудитом встановлено, що з метою закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за кошти 2015–2016 років із залученням міжнародних спеціалізованих організацій МОЗ, згідно з умовами договорів, укладених із ПРООН, Краун і ЮНІСЕФ, здійснено 100-відсоткову попередню оплату загальним обсягом 6141294,0 тис. гривень.

За додатковою інформацією МОЗ, однією з причин несвоєчасної закупівлі лікарських засобів і медичних виробів є відмінність вітчизняної системи закупівель від загальносвітової практики укладання довгострокових угод з виробниками.

Довідково. За інформацією МОЗ, виробничі потужності фармацевтичних компаній орієнтовані на виконання цих угод і часто не мають змоги одразу розпочати виробництво для виконання замовлення України. Через специфічні вимоги України щодо упаковки та опису препарату для пацієнта виробники планують виробничий цикл лише тоді, коли потрібний обсяг є достатнім для обґрунтування запуску циклу виробництва. Крім того, виробництво вакцин потребує в середньому 12-18 місяців, а через дефіцит деяких вакцин на світовому ринку – до 2-3 років. Вироблення нової партії лікарських засобів для такої населеної країни, як Україна, може тривати декілька місяців.

Міжнародні спеціалізовані організації у 2015 році лікарські засоби і медичні вироби фактично взагалі не закупили. Перші їх поставки розпочалися лише у квітні 2016 року і досі не завершені. Аудитом встановлено, що станом на **01.07.2017** поставлено лікарських засобів і медичних виробів на 2098527,4 тис. грн (**95,5 відс. від обсягу перерахованих у 2015 році коштів**).

Лікарські засоби і медичні вироби, закуплені за кошти державного бюджету 2016 року, вже поставлялися з грудня цього ж року. Аудит засвідчив, що за кошти 2016 року станом на **01.07.2017** поставлено матеріальних цінностей на суму 1321819,7 тис. грн (**33,5 відс. від перерахованих коштів**). **Поставки лікарських засобів і медичних виробів за 11 напрямками взагалі ще не розпочиналися.**

Наведена інформація свідчить про **недосконалість нової системи закупівель Міністерством лікарських засобів і медичних виробів.**

Спотворена сама сутність прийнятого у березні 2015 року Закону № 269. Про своєчасність забезпечення громадян України лікарськими засобами і медичними виробами навіть не йдеться. На відміну від попереднього порядку оплати, коли матеріальні цінності переважно оплачувалися після їх поставки на склади держпідприємств МОЗ, **сьогодні термін від моменту оплати до поставки становить понад 20 місяців.**

За додатково наданою МОЗ інформацією, станом на 01.09.2017 за рахунок коштів державного бюджету 2017 року, відповідно до договорів, укладених з Краун і ЮНІСЕФ, перераховано 284457,2 і 1081713,3 тис. грн відповідно.

Дані про обсяги попередньої оплати та вартість отриманих МОЗ лікарських засобів і медичних виробів станом на 01.07.2017 у розрізі міжнародних спеціалізованих організацій наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Дані про обсяги попередньої оплати та вартість отриманих МОЗ лікарських засобів і медичних виробів станом на 01.07.2017 у розрізі міжнародних спеціалізованих організацій

Назва міжнародної спеціалізованої організації	Договір	Перераховано МОЗ сто-відсоткову попередню оплату, тис. грн	Вартість отриманих МОЗ лікарських засобів і медичних виробів, тис. грн	У тому числі		Залишок коштів у міжнародної спеціалізованої організації, тис. грн	Повернено до державного бюджету, тис. грн
				вартість внутрішньої логістики	послуги із забезпечення загального управління		
Кошти 2015 року							
ПРООН	27.10.2015 № 1 17.12.2015 № 2	881025,0	861451,1	12355,0	45004,3	19573,9	х
Краун	06.11.2015 № 1	750065,7	744957,9	6998,4	38474,2	0	4615,3*
ЮНІСЕФ	18.12.2015 №1	566124,1	492118,4	0	21198,5	74005,7	х
Разом		2197214,8	2098527,4	19353,4	104677,0	93579,6	4615,3
Кошти 2016 року							
ПРООН	11.10.2016 № 1/51	2034015,9	767907,2	7038,2	35543,7	1266108,7	х
Краун	27.10.2016 № 1/57	1066778,7	66527,1	627,6	3138,1	1000251,6	х
ЮНІСЕФ	18.10.2016 №1/52	843284,6	487385,4	0	22177,9	355899,2	х
Разом		3944079,2	1321819,7	7665,8	60859,7	2622259,5	х
Всього		6141294,0	3420347,1	27019,2	165536,7	2715839,1	4615,3

*Перерахунок обсягу коштів було здійснено за курсом національної валюти на дату їх повернення до державного бюджету.

Дані таблиці 2 свідчать, що загалом станом на 01.07.2017 міжнародними спеціалізованими організаціями поставлено лікарських засобів і медичних виробів на суму 3420347,1 тис. гривень. Залишок коштів у цих організаціях становив 2715839,1 тис. грн, у тому числі кошти 2015 року – 93579,6 тис. грн, які залишаються у користуванні ПРООН і ЮНІСЕФ майже 20 місяців. Кошти в сумі **170,3 тис. дол. США** (4615,3 тис. грн) упродовж 12 місяців **не були використані** Краун на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів і повернені МОЗ наприкінці 2016 року, а потім **перераховані Міністерством до державного бюджету**.

Довідково. Обсяги невикористаних міжнародними спеціалізованими організаціями коштів державного бюджету 2015–2016 років відображалися у фінансовій звітності “Звіт про заборгованість за бюджетними коштами” (форма 7-д), яка Міністерством подавалася до Державної казначейської служби України в межах термінів, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419 “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності”.

Отже, кошти держбюджету 2015 року в загальній сумі **98194,9 тис. грн від 12 до 20 місяців** перебували на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій і **не використовувалися** за призначенням, що свідчить про їх **непродуктивне використання**. За додатково наданою МОЗ інформацією, станом на **01.09.2017** міжнародними спеціалізованими організаціями **не використано загалом 2064675,5 тис. грн коштів** державного бюджету, з них кошти 2015 року – 88331,4 тис. грн, 2016 року – 1976344,1 тис. гривень.

До вартості поставлених міжнародними спеціалізованими організаціями лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за кошти 2015–2016 років, крім вартості матеріальних цінностей, включені послуги із забезпечення загального управління ПРООН, ЮНІСЕФ і Краун – 165536,7 тис. грн і вартість внутрішньої логістики ПРООН і Краун – 27019,2 тис. гривень.

Обсяг коштів на оплату вартості внутрішньої логістики Міністерство визначило з урахуванням розмірів, встановлених міжнародними спеціалізованими організаціями для державних підприємств МОЗ, зокрема у 2015–2016 роках для ДП “Укрвакцина” – 1,5 і 1 відс., для ДП “Укрмедпостач” – 1,35 і 1 відс. від митної вартості товару.

Аудит засвідчив, що, за даними ДП “Укрмедпостач” і ДП “Укрвакцина”, вартість поставлених ПРООН лікарських засобів і медичних виробів станом на 01.07.2017 була на 85218,3 тис. грн більше, ніж відображено у бухгалтерському обліку МОЗ (за рахунок курсової різниці).

Довідково. Листом від 12.07.2016 № UNDP/2016/49748/160 ПРООН поінформовано МОЗ, що після отримання від Міністерства внеску в національній валюті кошти було зафіксовано в системі обліку ПРООН у вільно конвертованій валюті за операційним курсом обміну ООН (UNORE) 22,2 грн/USD, який був дійсним на листопад 2015 року. Товар передається МОЗ за курсом UNORE, що діє на дату поставки і може відрізнятися від початкового курсу 22,2 грн/USD. Враховуючи зазначене, вартість переданих товарів в гривні перевищуватиме початковий внесок Міністерства. ПРООН підтверджено, що від МОЗ не вимагатиметься доплата різниці (фактичного прибутку), що виникає внаслідок зміни обмінного курсу.

Таким чином, отримані від ПРООН лікарські засоби і медичні вироби, незважаючи на їх більшу вартість на день закупівлі (за курсом дол. США, що діяв на дату поставки), обліковуються МОЗ за курсом 22,2 грн/дол. США (за операційним курсом обміну ООН (UNORE) на день здійснення попередньої оплати).

Як засвідчив аудит, ПРООН після проведення процедур закупівель лікарських засобів і медичних виробів за кошти 2015 року надано МОЗ інформацію (умови закупівель), в якій зазначалася міжнародна непатентована назва лікарських засобів/медичних виробів, дозування/одиниця виміру, кількість, дата їх виготовлення і терміни придатності.

Водночас усупереч умовам договорів № 1 від 27.10.2015 і № 2 від 17.12.2015 в інформації ПРООН відсутні дані про постачальників цих лікарських засобів і медичних виробів та загальні витрати на їх закупівлю.

ЮНІСЕФ і Краун для закупівлі за кошти 2015–2016 років і ПРООН за кошти 2016 року надавали на погодження МОЗ проекти кошторисів.

Аудитом встановлено, що **МОЗ усупереч умовам договорів здебільшого погоджувало умови закупівель і проекти кошторисів**, які надавалися міжнародними спеціалізованими організаціями, **з порушенням встановлених термінів**.

Наприклад, кошториси витрат на закупівлю трьох позицій лікарських засобів для лікування дорослих, хворих на онкологічні і онкогематологічні захворювання, на суму 203,9 тис. дол. США надано Краун до МОЗ 12.07.2016. Міністерство погодило ці кошториси майже через два місяці (лист від 09.09.2016 № 10.1–12/23594).

Краун неодноразово⁴⁹ звертався до МОЗ щодо прискорення погодження кошторисів витрат, оскільки це суттєво впливає на виконання замовлення в повному обсязі і терміни поставки матеріальних цінностей.

МОЗ також зволікало і з прийняттям рішень щодо використання залишку

⁴⁹ Листи Краун від 05.05.2016, 10.05.2016, 11.05.2016, 19.05.2016, 20.05.2016, 01.06.2016, 10.06.2016, 22.06.2016, 29.07.2016, 06.10.2016.

коштів після проведення міжнародними спеціалізованими організаціями закупівель.

Наприклад, щомісячний звіт за результатами тендера за напрямом “Закупівля медикаментів для пацієнтів, які страждають на мукополісахаридоз” ПРООН надіслано Міністерству 07.12.2016 (лист № UNDP/CD/2016/248). Відповідно до цього звіту, обсяг невикористаних коштів становив 1091,9 тис. дол. США. Про прийняте рішення щодо використання цих коштів МОЗ повідомило ПРООН майже через три місяці після отримання відповідної інформації (лист № 10.5–58/5431–16/5942 від березня 2017 року).

Крім того, більш як три місяці МОЗ не розглядало питання придбання імунобіологічних препаратів (вакцин) за рахунок залишку коштів у сумі 3190,3 тис. дол. США, про які ЮНІСЕФ повідомило 26.08.2016.

Договорами на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів за кошти 2015 року було визначено, що попередня оплата загалом у сумі 1624004,2 тис. грн використовується на закупівлю цих матеріальних цінностей за умови їх поставки у строк до 6 місяців. Фактично 65,6 відс. матеріальних цінностей (1065855,8 тис. грн) поставлено міжнародними спеціалізованими організаціями у терміни понад 6 місяців від дати попередньої оплати.

Як встановлено аудитом, це було спричинено, зокрема, тривалим погодженням МОЗ кошторисів витрат; розміщенням товару в карантині через відсутність документів і невідповідність термінів придатності; відмовою постачальників від постачання або непідтвердженням згоди на підписання договорів, зокрема у зв’язку зі сплатою податків.

МОЗ у жодному розпорядчому документі **не визначило термінів**, упродовж яких повинен бути здійснений розподіл закуплених лікарських засобів і медичних виробів. Як наслідок, **розподіли отриманих від міжнародних спеціалізованих організацій матеріальних цінностей здійснювалися Міністерством у термін від 1 дня до 4,5 місяців** після надходження їх на склади державних підприємств.

Наприклад, ПРООН за напрямом “Закупівля тест-систем для діагностики ВІЛ-інфекції, супроводу антиретровірусної терапії та моніторингу перебігу ВІЛ-інфекції у хворих, визначення резистентності вірусу, проведення референс-досліджень” 12.08.2016 на склад ДП “Укрмедпостач” поставлено чотири найменування медичних виробів на суму 129,1 тис. гривень. Їх розподіл здійснений МОЗ через 4,5 місяців (наказ від 21.12.2016 № 1377). Увесь цей час медичні вироби зберігалися на складі підприємства.

У результаті затягування МОЗ із затвердженням наказів про розподіл **лікарські засоби** для лікування онкохворих (17433,6 тис. грн) **постачалися закладам охорони здоров’я** на 2-45 днів **пізніше визначених 30 календарних днів** з моменту отримання товару, що створює **ризик незабезпечення безперервного лікування онкохворих**.

За поясненням працівників МОЗ⁵⁰, причини відтермінування затвердження розподілів – довготривалий період опрацювання і візування документів про закупівлю у структурних підрозділах Міністерства. Крім того, у зв’язку з надходженням актів про поставку товарів з невеликим інтервалом у часі, з метою узагальнення та оптимізації процесу візування проект наказу про розподіл доопрацьовувався з урахуванням нових актів про поставку.

Таким чином, **тривале погодження МОЗ кошторисів витрат на закупівлю**

⁵⁰ Пояснення за підписом директора департаменту економіки і фінансової політики Міністерства від 06.07.2017 № 10.3-20/1050.

лікарських засобів і медичних виробів у 2016–2017 роках і наказів про розподіл призвело до затримки їх закупівлі міжнародними спеціалізованими організаціями і постачання до закладів охорони здоров'я. Водночас терміни придатності цих засобів і виробів спливають. Крім того, створено умови для порушення схем лікування хворих або переривання лікувального процесу.

Станом на 21.07.2017 ПРООН за кошти державного бюджету 2015 року закуплено в повному обсязі 104 найменування лікарських засобів і медичних виробів із 145-ти затверджених Переліком № 787. Три найменування лікарських засобів і медичних виробів взагалі не закуплено. Решту найменувань закуплено в обсязі від 50 до 87 відс. від затвердженої Переліком № 787 кількості⁵¹.

ЮНІСЕФ із 33 найменувань придбано 30, з яких тільки щодо 12 найменувань заявка виконана в повному обсязі. За рештою найменувань поставки здійснені в обсягах від 7,5 до 75,8 відсотка.

Через гострий дефіцит вакцин на Глобальному ринку, ЮНІСЕФ не закуплено вакцин для профілактики кашлюку, з ацелюлярним кашлюковим компонентом, дифтерії та правця; комбінованої вакцини для профілактики кашлюку (ацелюлярна), дифтерії, правця та поліомієліту (інактивована). За інформацією ЮНІСЕФ, ці вакцини будуть доступні до закупівель лише наприкінці 2018–початку 2019 років.

Краун із 316 найменувань лікарських засобів і медичних виробів для лікування онкохворих дорослих та дітей у повному обсязі закуплено лише 214. Взагалі не придбано 16 найменувань. А придбана кількість лікарських засобів і медичних виробів забезпечила визначену в Переліку № 787 кількість на рівні від 2 до 480 відсотків⁵².

Отже, закупівлі міжнародних спеціалізованих організацій не забезпечили придбання лікарських засобів і медичних виробів в обсязі, визначеному Переліком № 787. Одна з причин цього – використання цін з реєстру оптово-відпускних цін і недостовірних джерел, про що зазначалося в розділі 2.1.

Аудитом встановлено, що станом на 21.07.2017 МОЗ погодило кошториси ПРООН на поставку лікарських засобів і медичних виробів за кошти 2016 року лише за 279 найменуваннями (58,4 відс.) із 478 найменувань, затверджених Переліком № 557; ЮНІСЕФ погоджено із 41 37 найменувань (90,2 відс.); Краун – 255 із 409 (62,3 відсотка). Станом на 21.07.2017 ПРООН поставлено лікарських засобів і медичних виробів за 144 найменуваннями, з яких 124 – у повному обсязі; ЮНІСЕФ – за 24 найменуваннями, з яких 22 – у повному обсязі; Краун – лише за 56, у тому числі за 24 найменуваннями поставки проведені в повному обсязі⁵³.

Як засвідчив аудит, Міністерство за 8 напрямками⁵⁴ погодило кошториси міжнародних спеціалізованих організацій на закупівлю і поставку лікарських засобів і медичних виробів за 14,5 відс. найменувань із терміном придатності, що становить менше ніж 15 місяців або 75 відс. від загального терміну. У результаті на момент поставки термін придатності цих матеріальних цінностей становив від 19 днів до 14,5 місяця (від 2,6 до 72,2 відс. від загального їх терміну придатності).

⁵¹ Без урахування напрямів, що стосуються закупівлі лікарських засобів і медичних виробів для лікування та діагностики туберкульозу.

⁵² Додатково закуплено лікарських засобів на 38076,9 тис. грн у межах стовідсоткової потреби.

⁵³ Без урахування напрямів, що стосуються закупівлі лікарських засобів і медичних виробів для лікування та діагностики туберкульозу.

⁵⁴ За кошти державного бюджету 2015 року – за 7 напрямками, 2016 року – за 3 напрямками.

У додатково наданій **МОЗ інформації** відсутні дані щодо кількості отриманих станом на **01.09.2017** лікарських засобів і медичних виробів у розрізі найменувань, включених до Переліку № 787. Також **Міністерство не надало інформації про терміни придатності лікарських засобів і медичних виробів**, які отримано в липні-серпні 2017 року.

Довідково. Відповідно до укладених договорів, залишковий термін придатності лікарських засобів і медичних виробів після відвантаження їх на склади державних підприємств має бути не менше ніж 15 міс. від загального терміну їх придатності. У разі якщо загальний термін для них встановлений менше 15 міс., то залишковий термін придатності має становити не менше 75 відс. загального терміну придатності.

Зокрема, щодо п'яти позицій Краун повідомлено МОЗ, що на момент проведення тендера була лише одна пропозиція щодо закупівлі. Крім того, ці товари вже доставлені на митну територію України. У разі відмови від них закупівля взагалі не відбудеться або необхідно буде проводити повторний тендер. До того ж, за прогнозами Краун, за результатами повторного тендера можна отримати лише частину цих товарів, які виготовлені виключно для ринку України, крім того, термін придатності їх обмежений.

Згідно з листом виробника лікарського засобу “Триконазол” (“Орунгал” (10 мг/мл, 150 мл) компанії Янссен-Силаг (групи компаній “Джонсон і Джонсон”) від 16.06.2016, для України доступна лише запропонована серія лікарського засобу з терміном придатності до 30.04.2017. Додаткового виробництва не планується, оскільки запропонована серія і відповідна кількість лікарського засобу були вироблені в середині 2015 року для забезпечення державних закупівель в Україні, враховуючи з закупівлі МОЗ у попередніх роках.

Як встановлено аудитом, **лише в договорі з ПРООН** (закупівлі за кошти 2016 року) **передбачена можливість заміни лікарських засобів і медичних виробів, що не використані до завершення терміну придатності**, на аналогічний товар з достатнім терміном. Краун надавались гарантійні листи⁵⁵ щодо заміни окремих лікарських засобів, прийнятих МОЗ з обмеженим терміном придатності. Проте в цих листах **Краун визначено умови**, за яких може бути здійснена така заміна: МОЗ щомісяця надає інформацію про загальну кількість лікарських засобів і медичних виробів у розрізі найменувань з обмеженими термінами використання; за чотири місяці до кінця терміну придатності повідомляє про намір замінити лікарські засоби, їх найменування та причини невикористання.

Краун неодноразово⁵⁶ також звертався до МОЗ стосовно визначення механізму, процедури перевірки невикористаних лікарських засобів для їх заміни. Однак **механізм заміни лікарських засобів, які не використані через закінчення терміну придатності, не визначений**. У ЮНІСЕФ заміна невикористаних лікарських засобів у зв'язку із закінченням терміну їх придатності **взагалі не передбачена**.

Отже, через **довготривалі закупівлі лікарських засобів і медичних виробів за рахунок коштів державного бюджету 2015–2016 років та недоступність окремих з них на світовому ринку** вони придбавалися МОЗ із **термінами придатності, які були менші передбачених у договорах**. Заміна таких лікарських засобів і медичних виробів

⁵⁵ Наприклад, у листі від 22.09.2016 щодо заміни п'яти лікарських засобів для лікування онкохворих дорослого і дитячого віку та в листах від 03.10.2016, 05.10.2016 і 07.10.2016 за трьома позиціями для лікування онкологічних хворих дорослого віку.

⁵⁶ Лист від 22.09.2016.

передбачена лише у договорі з ПРООН на закупівлі за кошти 2016 року. Краун на заміну окремих лікарських засобів надавалися гарантійні листи. Разом з тим механізм заміни не визначено, що створює ризики втрати матеріальних цінностей, які закуплені з обмеженим терміном придатності.

Аудит засвідчив, що ЮНІСЕФ за погодженням МОЗ замість вакцини для профілактики кашлюку (ацелюлярна), дифтерії, правця, поліомієліту (інактивована) закуплено вакцину для профілактики кашлюку, дифтерії, правця з цільноклітинним кашлюковим компонентом. Отже, залишилися невикористаними кошти держбюджету 2016 року в сумі 264101,2 тис. грн, які МОЗ вирішило спрямувати на фінансування закупівлі хіміотерапевтичних препаратів, радіофармпрепаратів та препаратів супроводу для лікування онкологічних хворих⁵⁷.

У липні 2016 року⁵⁸ до Переліку № 787 додатково включено вакцину для профілактики поліомієліту (оральна) в кількості 2755000 одиниць. Також збільшено кількість вакцин для профілактики кашлюку, дифтерії та правця з цільноклітинним кашлюковим компонентом з 296047 до 1770000 одиниць. Документи, які підтверджують обґрунтованість цих змін, у Міністерстві відсутні. Заявки на закупівлю вакцин структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій до МОЗ не надавалися. Разом з тим Міністерство погодило проекти кошторисів, наданих ЮНІСЕФ, на закупівлю цих вакцин.

Протягом майже десяти місяців з дати поставки (15.09.2016 та 01.10.2016) 212260 од. вакцини для профілактики поліомієліту (оральна) з торговою назвою "Поліо Сабін", Глаксо Сміт Кляйн, Біолоджікалз С.А., Бельгія, на суму 921,9 тис. грн не передані ДП "Укрвакцина" регіональним закладам охорони здоров'я. Всього за цей період використано 1592733 од. цієї вакцини (лише 58 відсотків).

Таким чином, **МОЗ у ряді випадків приймало рішення щодо використання бюджетних коштів на закупівлю лікарських засобів за відсутності підтвердженої потреби та будь-яких обґрунтувань.** Як наслідок, майже 10 місяців не були передані закладам охорони здоров'я 212260 од. вакцини для профілактики поліомієліту (оральна). Крім того, за підсумками року з дати поставки цієї вакцини до МОЗ буде використано, за розрахунками, лише близько 75 відс. вакцини.

Міністерством за рахунок коштів державного бюджету 2015 року для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, отримано три найменування лікарських засобів на суму 2072,8 тис. грн, закупівля яких умовами договору від 06.11.2015 № 1, укладеного між МОЗ і Краун, не передбачена.

Так, відповідно до Переліку № 787 (із змінами), передбачено закупівлю лікарського засобу за міжнародною непатентованою назвою "Фосфоміцин" у трьох дозуваннях (саше 3 г – 510 од. та амп. фл., шпр., 1 і 2 г – 7680 одиниць). Фактично Міністерством отримано лікарський засіб "Фосміцин" (порошок для розчину для ін'єкцій по 1 г і 2 г у кількості відповідно 2600 і 2730 фл.) – 2012,9 тис. грн і лікарський засіб "Фосмурал" (3 г, 516 саше) – 59,9 тис. гривень⁵⁹. При цьому договором від

⁵⁷ Протокол Постійної робочої групи МОЗ з питань профільного супроводу державних закупівель від 30.03.2017 № 17.

⁵⁸ Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.2016 № 486.

⁵⁹ Без урахування повернутих 3484 саше до Краун.

06.11.2015 № 1 передбачена закупівля цього лікарського засобу за міжнародною непатентованою назвою лише у формі випуску – ампл., фл., шпр., 3 грами.

Встановлено, що 39 найменувань (13,9 відс.) лікарських засобів і медичних виробів із 286, закуплених за кошти 2015–2016 років, придбано ПРООН в українських виробників⁶⁰. Всі інші лікарські засоби і медичні вироби були іноземного виробництва⁶¹.

Із 150 найменувань лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за кошти 2015–2016 років, постачальниками 39 найменувань були українські виробники, 81 – підприємства, зареєстровані в Україні, 30 – іноземні виробники/іноземні постачальники. Щодо інших найменувань лікарських засобів і медичних виробів, які були закуплені ПРООН за кошти 2015–2016 років, інформація про їх постачальників у МОЗ відсутня.

ЮНІСЕФ за рахунок коштів держбюджету 2015 і 2016 років закуплені вакцини лише у їх виробників⁶². МОЗ не володіє інформацією щодо постачальників лікарських засобів антиретровірусної терапії, проте виробниками їх є іноземні компанії⁶³.

Краун за кошти 2015 року придбано 88,7 відс. лікарських засобів і медичних виробів іноземного виробництва⁶⁴. Лікарські засоби на суму 84503,5 тис. грн – українського виробництва⁶⁵, з них 99,8 відс. придбано безпосередньо у виробника. Постачальниками 66 відс. матеріальних цінностей були підприємства, зареєстровані в Україні, інших – іноземні компанії.

Аудитом встановлено, що міжнародними спеціалізованими організаціями за кошти 2015–2016 років було закуплено 130 найменувань лікарських засобів і медичних виробів, які ідентичні тим, що МОЗ закупило у 2014 році (однакова форма випуску, одне дозування та один і той самий виробник), з них **100 найменувань – за цінами, які нижчі до 477 відсотків.**

Зокрема, за кошти 2015 року ПРООН закуплено 29 найменувань медичних виробів для діагностики ВІЛ-інфекції, ідентичних тим, що МОЗ закуплено у 2014 році, з них 22 позиції придбано МОЗ у 2014 році за цінами, що були до 4,8 раза вищі, ніж при закупівлі ПРООН за кошти 2015 року. Економія при закупівлі ПРООН 29 медичних виробів становила, за розрахунками, 28916,5 тис. гривень.

Закупівля 9 найменувань лікарських засобів для лікування дітей, хворих на гемофілію, здійснена за цінами, що в 1,1–1,4 раза менші, ніж ціни закупівлі МОЗ, отже, зекономлено, за розрахунками, 31735,7 тис. гривень.

⁶⁰ ТОВ “МЕДБІОАЛЬЯНС”, ТОВ “Астрафарм”, ТОВ “Люм’єр фарма”, ТОВ “Глаксосміткляйн Фармасьютикалс Україна”, ТОВ “Фармекс Груп”, ТОВ “Валартін Фарма”, ТОВ “Біофарма плаза”, ТОВ “Кусум Фарм”, ТОВ “Фарма Старт”, ПАТ “Фармак”, ТОВ “Фармацевтичний завод “БІОФАРМА”, АТ “Лекхім-Харків”.

⁶¹ Кореї, США, Росії, Німеччини, Ірландії, Франції, Великобританії, Канади, Швейцарії, Бельгії, Польщі, Данії, Австрії, Швеції, Іспанії, Нідерландів, Індії, Японії, Румунії, Італії, Латвії, Словенії, Угорщини.

⁶² Болгарії, Бельгії, Індії, Кореї, Франції.

⁶³ Індії, Німеччини, Нідерландів, Польщі, Італії, Іспанії, Великобританії, США.

⁶⁴ Австрії, Бельгії, Великобританії, Данії, Домініканської Республіки, Ізраїлю, Індії, Ірландії, Іспанії, Італії, Канади, Кіпру, Латвії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, США, Угорщини, Фінляндії, Франції, Швейцарії, Японії.

⁶⁵ ТОВ “ФАРМЕКС ГРУП”, ПАТ “Лекхім-Харків”, ТОВ “ЛЮМ’ЄР ФАРМА”, ТОВ “Фармацевтичний завод “Біофарма”, ТОВ “Фармацевтична компанія “Здоров’я”.

Із 12 найменувань лікарських засобів для лікування дітей, хворих на вірусні гепатити, і дорослих, хворих на вірусні гепатити В і С, 9 закуплені за цінами, що в 1,7–2,6 раза менші, ніж ціни закупівлі МОЗ. Економія, за розрахунками, становила 26532,3 тис. гривень.

Водночас мали місце випадки придбання ПРООН лікарських засобів і медичних виробів за цінами, що перевищували ціни закупівель МОЗ у 2014 році.

Наприклад, для лікування дорослих, хворих на гепатит, за кошти 2015 року ПРООН закуплено у ТОВ “Фармадіс” 632184 од. лікарського засобу “Копегус” (таблетки, вкриті плівковою оболонкою, по 200 мг, по 168 табл. у флаконі, Ф.Хофман-Ля Рош Лтд, Швейцарія), за ціною 0,02 дол. США, що на 35 відс. дорожче, ніж закуплено МОЗ у 2014 році у цього товариства. Крім того, для лікування дітей, хворих на хронічний гепатит, ПРООН закуплено цей лікарський засіб у ТОВ “РОШ Україна” за ціною 0,28 дол. США, що у 20,2 раза перевищує ціну його закупівлі МОЗ у 2014 році.

Довідково. Загальна економія коштів державного бюджету 2015 року після проведених ПРООН закупівель за чотирма проаналізованими напрямками становила, за розрахунками, 87184,5 тис. гривень.

Порівняння цін закупівлі лікарських засобів для лікування дорослих онкохворих свідчить, що ПРООН за кошти 2016 року придбано 15 найменувань лікарських засобів, ідентичних тим, які централізовано закуплені Міністерством за кошти 2014 року. При цьому **ціни їх закупівлі були до 3 разів нижчі, ніж ціни закупівлі Міністерством.**

Наприклад, лікарський засіб “Філстим” для лікування дорослих онкохворих придбано за кошти 2014 року, згідно з договором між МОЗ і ТОВ “Укроптпостач”, за ціною 47,87 дол. США за одиницю. За кошти 2016 року ПРООН цей лікарський засіб придбано у виробника ТОВ “Фармацевтичний завод “Біофарма” за ціною 15,38 дол. США, що у 3 рази менша, ніж ціна закупівлі МОЗ за кошти 2014 року.

Проаналізувавши 7 лікарських засобів для лікування дітей, хворих на онкологічні захворювання, встановлено, що ціни на лікарські засоби, придбані ПРООН коштом держбюджету 2016 року за 4 найменуваннями, порівняно із закупівлями МОЗ у 2014 році, були нижчими до 1,7 разів.

Довідково. Економія коштів державного бюджету 2016 року, враховуючи різницю в цінах 2016 і 2014 років, на придбання цих лікарських засобів для онкохворих дорослих і дітей становила, за розрахунками, 137405,4 тис. гривень.

Крім того, як засвідчив аудит, **комунальні заклади охорони здоров'я закуповували у 2017 році за кошти місцевих бюджетів лікарські засоби для лікування онкологічних хворих за цінами, що до 6 разів перевищували ціну закупівлі ПРООН за кошти державного бюджету.**

Наприклад, за даними комунального закладу “Кіровоградський обласний онкологічний диспансер”⁶⁶, ним закуплено лікарські засоби, ціни на які перевищують у 2,3–6 разів ціну, за якою придбала ці лікарські засоби в цей самий період ПРООН. Закупівлю лікарських засобів закладами охорони здоров'я за цінами, які перевищують ціни закупівлі міжнародними спеціалізованими організаціями, підтверджено і Центром протидії корупції в аналітичному звіті “Державні закупівлі

⁶⁶ Лист від 08.08.2017 № 1075 за підписом в.о. головного лікаря.

ліків 2015 – вихід із корупційної коми”.

Довідково. Щодо 72 найменувань лікарських засобів і медичних виробів, закуплених ПРООН за кошти держбюджету 2015–2016 років, економія, за розрахунками, становила 224589,9 тис. гривень.

Із 134 позицій лікарських засобів для лікування онкохворих дітей та дорослих, що закуповувались Краун за кошти 2015 року⁶⁷, 49 найменувань придбавались також у 2014 році, з них 36 найменувань (73 відс.) придбано Краун за кошти державного бюджету 2015 року за цінами, що були менші, ніж ціни, за якими Міністерство придбавало ідентичні лікарські засоби у 2014 році.

Так, за 26 позиціями різниця в цінах становила від 101 до 160 відс., за п'ятьма – 173–190 відс. і ще за п'ятьма позиціями – 270–309 відсотків.

Наприклад, за кошти 2014 року (договір між МОЗ і ТОВ “Укроптпостач”) придбавався лікарських засіб для онкохворих “Золедронова кислота-ФАРМЕКС” (концентрат для розчину для інфузій, 0,8 мг/мл, по 5 мл у флаконі) українського виробника ТОВ “Фармекс Груп” за ціною 27,26 дол. США за одиницю.

Згідно з актом між МОЗ і Краун від 15.06.2016, за кошти 2015 року придбано ці ліки безпосередньо у виробника ТОВ “Фармекс Груп” за ціною 10,11 дол. США за одиницю (у 2,7 раза дешевше порівняно з ціною закупівлі за кошти 2014 року).

Так само цей лікарський засіб за кошти 2014 року для лікування онкогематологічних хворих придбано у виробника ТОВ “Фармекс Груп” за ціною 28,57 дол. США. За кошти 2015 року Краун придбано цей лікарський засіб у цього ж виробника за ціною 10,11 дол. США (у 2,8 раза дешевше, ніж закуплено МОЗ за кошти 2014 року).

Довідково. Економія коштів державного бюджету 2015 року, враховуючи різницю в цінах закупівель 2015 і 2014 років, на придбання цих лікарських засобів для онкохворих дорослих і дітей, за розрахунками, становила 146553,2 тис. гривень.

Крім того, за кошти держбюджету 2016 року для забезпечення лікуванням хворих із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями Краун станом на 21.07.2017 придбано сім найменувань лікарських засобів, з яких п'ять також придбавало МОЗ за кошти 2014 року. Так, три позиції придбано за цінами, що були на 11, 12 і 89 відс. менші, ніж ціни закупівлі за кошти 2014 року.

Довідково. На придбанні ліків для лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань за кошти 2016 року зекономлено 2407,7 тис. гривень. Всього економія коштів державного бюджету 2015–2016 років Краун за 54 найменуваннями, за розрахунками, становила 148960,9 тис. гривень.

Як засвідчив аудит, **майже 90 відс.** найменувань лікарських засобів для лікування **онкохворих дорослого віку і 73 відс.** – для дітей за міжнародною непатентованою назвою закуплено Краун коштом держбюджету 2015 року за цінами, що були нижчі, ніж ціни закупівель МОЗ у 2014 році. **Різниця становила від 1 до 2970 відс.** (у рази дешевшими були лікарські засоби за 32 позиціями із 85).

Наприклад, лікарський засіб за міжнародною непатентованою назвою “Іматиніб” (400 мг) придбавався Міністерством у 2014 році за ціною 99,63 дол. США за одиницю. Краун придбано його за ціною 3,77 дол. США, тобто у 26,4 раза дешевше. Так само Міністерство закуповувало лікарський засіб “Бікалутамід” (150 мг) за ціною

⁶⁷ За напрямом “Закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання” для вибіркового аналізу цін взято майже 75 відс. позицій лікарських засобів (62 із 83 позицій).

8,0 дол. США. Краун придбано його за ціною 0,42 дол. США, тобто у 19 разів дешевше.

Інформацію про економічну ефективності закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій (ПРООН і Краун) підтверджує і Центр протидії корупції (аналітичний звіт “Державні закупівлі ліків 2015 – вихід із корупційної коми”).

За кошти держбюджету 2015 року ЮНІСЕФ закуплено дві вакцини та два лікарські засоби антиретровірусної терапії, ідентичні тим, що закуповувало МОЗ у 2014 році. Одна вакцина закуплена ЮНІСЕФ на 25 відс. дешевше, ніж закуповувало її МОЗ у 2014 році. Також на 46 відс. дешевше закуплено один лікарський засіб для антиретровірусної терапії. Водночас одну вакцину та один лікарський засіб для антиретровірусної терапії ЮНІСЕФ придбано за цінами, які на 3 і 24 відс. вищі, ніж ціни, за якими їх придбавало МОЗ у 2014 році.

Наприклад, Міністерством у 2014 році придбано вакцину для профілактики кору, паротиту та краснухи з торговою назвою “Пріорикс”, Глаксо Сміт Кляйн, Біолоджікалз С.А., Бельгія, за ціною 3,65 дол. США. ЮНІСЕФ придбано її коштом держбюджету 2015 року за ціною 3,77 дол. США. Лікарський засіб для антиретровірусної терапії “Тенофовір+Емтрицитабин+Ефавіренз” з торговою назвою “Атріпла”, Мерк Шарп і Доум Б.В., Нідерланди, за кошти держбюджету 2015 року ЮНІСЕФ закуплено за ціною 1,05 дол. США, а МОЗ за кошти 2014 року – 1,53 дол. США.

Довідково. Враховуючи різницю в цінах закупівлі лікарських засобів антиретровірусної терапії 2015 і 2014 років, економія коштів державного бюджету 2015 року, за розрахунками, становила 5163,7 тис. гривень.

Економія коштів державного бюджету 2015 року, враховуючи різницю в цінах 2015 і 2014 років, на придбання імунобіологічних препаратів (вакцин) становила лише два відсотки від обсягу перевічених коштів.

Порівняння цін на лікарські засоби і медичні вироби здійснювалося в доларовому еквіваленті з урахуванням усіх витрат, пов’язаних з їх закупівлею. Ціни закупівель 2014 року, відповідно до Закону № 1197, визначені з розрахунку курсу національної валюти на дату акцепту цінової пропозиції переможця торгів. МОЗ акцептувало цінові пропозиції переможців торгів у серпні-грудні 2014 року. За даними Національного банку України, в цей період офіційний курс становив від 11,96 грн (серпень) до 15,76 грн (грудень) за 1 дол. США.

Згідно із Законом № 1197, ціни за одиницю товару, передбачені в договорі, не повинні відрізнятися від цінової пропозиції переможця процедури закупівлі. Істотні умови договору про закупівлю (зокрема ціна) не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов’язань сторонами в повному обсязі. Умовами договорів 2014 року передбачено, що оплата товару здійснюється Міністерством протягом семи робочих днів після його поставки на склад державного підприємства МОЗ за повідомленням цього підприємства про таку поставку. У разі відсутності фінансування оплата здійснюється після поставки товару в міру надходження фінансування з держбюджету. Також передбачено, що були вищі МОЗ має право здійснювати попередню оплату.

Економію коштів розраховано як різницю між ціною закупівлі міжнародних спеціалізованих організацій та ціною закупівлі МОЗ 2014 року з урахуванням кількості, придбаної у 2015–2016 роках. Зазначена сума у валюті переведена в

гривневий еквівалент за курсом національної валюти на дату оплати коштів міжнародним спеціалізованим організаціям. Розрахунок економії коштів проведено з урахуванням придбання міжнародними спеціалізованими організаціями лікарських засобів і медичних виробів за цінами, що були вищими, ніж ціни закупівлі МОЗ у 2014 році.

Отже, закупівлі лікарських засобів і медичних виробів через ПРООН і Краун були більш вигідними для державного бюджету, ніж ті, що раніше здійснювалися МОЗ самостійно. Лише за 126 найменуваннями лікарських засобів і медичних виробів економія коштів державного бюджету становила, за розрахунками, 373550,8 тис. грн (майже 39 відс. від обсягу перевірених коштів).

Разом з тим економія коштів державного бюджету при закупівлі через ЮНІСЕФ становила тільки 5 відсотків.

Водночас Міністерством не забезпечено належної організації роботи в частині укладання договорів на 2015 і 2016 роки на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів та розподілу отриманих матеріальних цінностей; не налагоджено співпраці з міжнародними спеціалізованими організаціями щодо своєчасного погодження наданих проектів кошторисів на закупівлю та забезпечення результативного використання бюджетних коштів, що призвело до затримки закупівлі лікарських засобів і медичних виробів міжнародними спеціалізованими організаціями і несвоєчасного постачання їх до закладів охорони здоров'я.

Аудитом встановлено, що на офіційному веб-сайті МОЗ (<http://www.moz.gov.ua/ua/portal>) наведені дані про здійснення державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій, але ця інформація не відповідає дійсності.

Наприклад, відповідно до інформації, розміщеної на офіційному веб-сайті МОЗ, при запланованих обсягах коштів державного бюджету в сумі 397065,7 тис. грн на закупівлю лікарських засобів для лікування дорослих онкохворих станом на 21.07.2017 використано 276864,4 тис. грн (69,7 відсотка). Залишок коштів у ПРООН становить 173655,0 тис. гривень.

За даними бухгалтерського обліку МОЗ станом на 01.07.2017 і з урахуванням інформації МОЗ щодо поставок у період з 01.07.2017 до 20.07.2017, станом на 21.07.2017 загалом поставлено лікарських засобів на суму 178198,6 тис. грн (44,9 відс.), залишок коштів у ПРООН становить 218867,1 тис. гривень.

Так само, відповідно до інформації про здійснення державних закупівель, розміщеної на офіційному сайті МОЗ, було заплановано 353000,0 тис. грн на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, а закуплено їх на суму 286295,5 тис. грн (81,1 відсотка).

Станом на 21.07.2017 ПРООН закуплено лікарських засобів і медичних виробів на суму 132526,1 тис. грн (37,5 відсотка). Залишок коштів у ПРООН – 220473,9 тис. гривень.

4.2. Стан використання лікарських засобів і медичних виробів, закуплених Міністерством охорони здоров'я України за рахунок коштів державного бюджету із залученням міжнародних спеціалізованих організацій

За додатково наданою МОЗ інформацією, у 2016 році та січні-липні 2017 року закладами охорони здоров'я використано лікарських засобів і медичних виробів, закуплених міжнародними спеціалізованими організаціями за кошти 2015 року, загалом на суму 1734069,7 тис. грн (79,4 відс. від поставлених їм матеріальних цінностей). У залишках у закладах охорони здоров'я рахуються лікарські засоби і медичні вироби на суму 439499,1 тис. грн (20,1 відсотка)⁶⁸. У серпні поточного року до закладів охорони здоров'я ще поставлено таких матеріальних цінностей на суму 2676,5 тис. гривень.

Із загального обсягу закуплених за кошти державного бюджету 2015 року лікарських засобів станом на 21.07.2017 завершився **термін придатності 14 найменувань⁶⁹ на суму 12133,3 тис. гривень**. Лікарські засоби на суму 11186,2 тис. грн повернено закладами охорони здоров'я на склад державних підприємств МОЗ, із них на 236,6 тис. грн уже передано Краун для заміни.

Наприклад, із закуплених за рахунок коштів держбюджету 2015 року лікарських засобів для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання (321291,5 тис. грн), у 2016 році і січні-липні 2017 року закладами охорони здоров'я використано 78,9 відс. (253496,4 тис. грн), залишок у закладах – 17,7 відс. (56860,2 тис. гривень).

Однією з причин утворення залишків лікарських засобів є те, що **заклади охорони здоров'я використовували лікарські засоби**, закуплені Міністерством **ще за кошти державного бюджету 2013–2014 років**. Загалом у 2016 році та січні-червні 2017 року їх використано на 156016,2 тис. гривень. Крім того, залишки утворилися через зміну контингенту хворих, для яких ці ліки закуповувалися⁷⁰, у зв'язку із несвоєчасною їх поставкою до закладів охорони здоров'я.

За відсутності належного контролю з боку МОЗ, НДСЛ “Охматдит” і структурних підрозділів з питань охорони здоров'я облдержадміністрацій⁷¹ станом на 01.07.2017 у залишках у закладах охорони здоров'я обліковувалося 12 найменувань лікарських засобів на суму 484,2 тис. грн, термін придатності яких закінчився. Ці лікарські засоби закуплені за кошти держбюджету 2013–2014 років.

Також закінчився термін придатності 13 найменувань лікарських засобів на суму 11882,0 тис. грн, закуплених за кошти держбюджету 2015 року для лікування вказаної категорії хворих. Ці лікарські засоби прийнято МОЗ з обмеженими термінами придатності (від 5 до 13 місяців, або від 13,9 до 43,5 відс. від загального терміну придатності), із них:

- два найменування на 26,4 тис. грн (терміни придатності – 31.03.2017 і 17.04.2017) повернено міжнародній спеціалізованій організації для заміни;⁷²

⁶⁸ Без урахування матеріальних цінностей, які станом на 21.07.2017 повернено на склад державних підприємств МОЗ (11186,2 тис. гривень).

⁶⁹ Із них два аналогічні найменування не використано як для лікування онкохворих дітей, так і онкохворих дорослого віку.

⁷⁰ За поясненням головного лікаря Хмельницької обласної дитячої лікарні від 13.07.2017 № 194.

⁷¹ Вінницької, Закарпатської, Рівненської областей.

⁷² Із них на склад ДП “Укрмедпостач” 04.07.2017 поставлено одне найменування (6,4 тис. грн), станом на 01.09.2017 акт прийому-передачі товару між МОЗ і Краун перебуває на підписанні.

- сім найменувань на 947,1 тис. грн (терміни придатності – до 26.03.2017, 01.04.2017, 01.05.2017, 30.06.2017, 01.07.2017) – у закладах охорони здоров'я;

- чотири найменування на 10908,5 тис. грн (3,4 відс.) через завершення термінів придатності (01.04.2017, 01.05.2017, 01.06.2017, 01.07.2017) повернено на склад ДП “Укрвакцина” (за додатково наданою МОЗ інформацією станом на 01.09.2017, ці лікарські засоби перебувають на відповідальному зберіганні цього державного підприємства).

На листи МОЗ⁷³ Краун 06.06.2017 (лист № СА105884D/230) повідомив, що лікарські засоби на суму 557,9 тис. грн будуть замінені у червні-липні 2017 року. Проте станом на **01.09.2017 ці лікарські засоби Міністерство до Краун не передало**⁷⁴.

Аудитом встановлено, що **на сім найменувань лікарських засобів на суму 947,1 тис. грн відсутні гарантії Краун або постачальників щодо їх заміни**, із них:

- щодо заміни п'яти найменувань лікарських засобів⁷⁵ на суму 490,3 тис. грн з термінами придатності 26.03.2017, 01.04.2017, 01.05.2017 МОЗ, за його даними, звернулося до Краун лише 11.04.2017 (лист № 10.3-12/10143), але **відповідь на цей лист у МОЗ відсутня**.

Довідково. У листі МОЗ від 11.04.2017 № 10.3-12/10143 зазначено, що наказами МОЗ від 17.08.2016 № 855, від 29.09.2016 № 1016, від 06.02.2017 № 85 внесені зміни до розподілу лікарського засобу “Сандімум неорал®” для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, закупленого за кошти держбюджету 2015 року, затвердженого наказом від 18.07.2016 № 728. Міністерство зверталось листами від 16.01.2017 № 10.3–17/812, від 17.01.2017 № 10.3–17/928, від 07.02.2017 № 10.3–13/2931 і від 02.03.2017 № 10.3–17/5820 до керівників структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської держадміністрацій, НДСЛ “Охматдит” і Національного інституту раку щодо додаткової потреби в лікарських засобах (“Сандімум неорал®”, капс., 25 мг, 50 мг, 100 мг, “Метотрексат “Ебеве”, фл, 5000 мг, “Орунгал®”, фл, 150 мл) для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання. Однак, згідно з отриманими листами-підтвердженнями, регіони не потребували додаткового перерозподілу цих лікарських засобів із запропонованими термінами придатності;

- щодо заміни ще двох найменувань лікарських засобів на суму 456,8 тис. грн з термінами придатності 30.06.2017 і 01.07.2017⁷⁶ Міністерство до Краун взагалі не зверталось.

Отже, **Міністерство, приймаючи лікарські засоби з термінами придатності менше 15-ти місяців або 75 відс. від загального терміну придатності, не забезпечило отримання на окремі з них гарантійних листів щодо їх заміни у разі невикористання до завершення терміну придатності.**

Аудитом встановлено, що в гарантії Краун від 22.09.2016 № СА105884D/125, якою підтверджено заміну лікарських засобів “Кансидаз®” і “Ноксафіл®” (терміни придатності – 01.06.2017, 01.07.2017), зазначено, що вона буде скасована, якщо Міністерство за чотири місяці до кінця терміну придатності не повідомить про свій намір замінити лікарські засоби. Ця інформація має містити кількість, яка потребує заміни, і причини, з яких лікарські засоби не були використані.

⁷³ Від 24.05.2017 № 10.3-12/14275 і від 29.05.2017 № 10.5-12/14716.

⁷⁴ “Віфенд”, 200 мг – 1421 табл. (313,2 тис. грн) і “Заведос®”, 5 мг – 137 фл. (244,7 тис. грн), із них для лікування дітей – 114 фл. (203,6 тис. грн) та дорослих – 23 фл. (41,1 тис. гривень).

⁷⁵ “Сандімум неорал®” (капс.), 25 мг, 50 мг, 100 мг, “Метотрексат “Ебеве” (фл), 5000 мг, “Орунгал®” (фл), 150 мл.

⁷⁶ “Третіноїн” по 10 мг – 3650 капс. на 438,2 тис. грн (з терміном придатності 30.06.2017) і “Алвотініб” по 400 мг – 180 табл. на 18,6 тис. грн (з терміном придатності 01.07.2017).

Разом з тим, за даними МОЗ, ним 24.02.2017 (лист № 10.3–13/5006) повідомлено Краун про необхідність заміни лікарських засобів “Кансидаз®”, 50 мг, 370 фл., “Ноксафіл®”, 40 мг/мл по 105 мл, – 139 фл. (2335,9 тис. гривень). При цьому всупереч вимогам гарантійного листа причин, через які ці лікарські засоби не будуть використані до завершення терміну придатності, не зазначено. Відповідь Краун на лист станом на 26.07.2017 у МОЗ відсутня. На момент завершення терміну придатності лікарського засобу “Кансидаз®”, 50 мг, не було використано 33 фл. (325,4 тис. грн), “Ноксафіл®”, 40 мг/мл по 105 мл, – 599 фл. (10066,3 тис. гривень). Проте Міністерство щодо заміни ще 460 фл. лікарського засобу “Ноксафіл®”, 40 мг/мл по 105 мл (7730,4 тис. грн), до Краун не зверталося.

Водночас зазначені 13 найменувань лікарських засобів для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, відповідно до абзацу другого пункту 12 Порядку № 298 (доповнено згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2015 № 557, що діє з 11.08.2015),⁷⁷ можна було використовувати для надання медичної допомоги хворим з іншими захворюваннями, зокрема, для лікування дорослих, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання.

Проте всупереч вимогам абзацу другого пункту 12 Порядку № 298 Міністерство за два роки не розробило і не затвердило порядку використання залишків лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за рахунок бюджетних коштів у попередніх роках, для надання медичної допомоги у розрізі інших захворювань у поточному році.

Таким чином, через відсутність такого порядку і належного контролю з боку МОЗ, підпорядкованих йому закладів і структурних підрозділів з питань охорони здоров'я облдержадміністрацій⁷⁸ **не використано до завершення термінів придатності лікарських засобів на 12366,2 тис. грн, закуплених для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання. Ці лікарські засоби придбано коштом держбюджету 2013–2015 років.** Підтверджено заміну лікарських засобів лише на суму 543,2 тис. гривень. Як наслідок, **кошти державного бюджету на суму 11823,0 тис. грн, використані на їх придбання, фактично державою втрачені.** Крім того, **утилізація потребує додаткових коштів.**

Довідково. У додатково наданій МОЗ інформації відсутнє документальне підтвердження заміни Краун або постачальниками лікарських засобів, закуплених за кошти державного бюджету 2015 року, на суму 11338,8 тис. грн, термін придатності яких завершився.

Найбільший обсяг лікарських засобів, закуплених за кошти держбюджету 2015 року, у яких закінчився термін придатності, не використано НДСЛ “Охматдит” (11 найм. на суму 9947,5 тис. грн, або 83,7 відсотка). Підтверджено Краун заміну лікарських засобів лише на суму 340,3 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що голова Опікунської ради Центру дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку НДСЛ “Охматдит” народний депутат України Корчинська О. А. листом від 09.12.2016 № 03 звернулася до МОЗ з

⁷⁷ Використання залишків лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за рахунок бюджетних коштів у попередніх роках, може здійснюватись у поточному році для надання медичної допомоги у розрізі інших захворювань в установленому МОЗ порядку.

⁷⁸ Вінницької, Закарпатської, Луганської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Чернігівської областей.

обуренням щодо наявності в лікарні 12 найменувань лікарських засобів на суму 21234,2 тис. грн⁷⁹ з обмеженим терміном придатності (3, 4, 5 і 6 місяців). У листі запропоновано провести розслідування щодо їх закупівлі за кошти держбюджету 2015 року для лікарні.

НДСЛ “Охматдит”⁸⁰ 22.12.2016 на вимогу МОЗ⁸¹ повідомлено, що всі перераховані у листі лікарські засоби можуть бути використані в Центрі дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку лікарні до закінчення їх терміну придатності, а вже 31.01.2017 (лист № 159) запропоновано Міністерству перерозподілити п’ять найменувань лікарських засобів вартістю 373,1 тис. грн із терміном придатності до 01.04.2017 і 17.04.2017 або замінити на лікарські засоби з довшим терміном придатності (через наявність у лікарні великої кількості лікарських засобів, отриманих у 2016 році за держзакупівлями, і неможливість їх використати до закінчення терміну придатності); 08.02.2017 повторно повідомлено про один лікарський засіб вартістю 1,9 тис. грн, який отримано в листопаді 2016 року та буде використано до закінчення терміну придатності (17.04.2017).

Лише через два місяці (01.03.2017) НДСЛ “Охматдит” (лист № 345 за підписами в. о. головного лікаря та завідувача центру дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку) запропонувала МОЗ здійснити заміну 10 найменувань лікарських засобів вартістю 17892,9 тис. грн, з яких 7 вартістю 5263,6 тис. грн отримано лікарнею в лютому 2017 року; 06.04.2017 повторно запропоновано (лист № 583) здійснити заміну цих самих 10 найменувань лікарських засобів вартістю 17889,8 тис. грн, з яких у 4 найменувань (570,6 тис. грн) термін придатності закінчився.

Довідково. У лютому 2017 року НДСЛ “Охматдит” перерозподілено лікарські засоби з Київського міського клінічного онкологічного центру. У м. Києві відсутнє спеціальне відділення для лікування дітей, хворих на онкогематологічні захворювання. Діти отримують необхідну допомогу у НДСЛ “Охматдит”.

НДСЛ “Охматдит” 05.05.2017 також (лист № 780 за підписами в. о. головного лікаря та завідувача центру дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку) повідомила МОЗ про неможливість використання до завершення терміну придатності трьох найменувань лікарських засобів вартістю 15774,5 тис. грн (із них одне найменування вартістю 1646,9 тис. грн отримано лікарнею у лютому 2017 року) і запропонувала здійснити їх заміну або перерозподіл.

Аудитом встановлено, що НДСЛ “Охматдит” на запит ДП “Укрмедпостач”⁸² листом від 28.03.2017 (за підписом в. о. головного лікаря) повідомлено, що лікарський засіб “Алвотініб” (400 мг) буде використано до завершення терміну придатності (01.07.2017). Проте до завершення терміну придатності лікарнею не використано 180 табл. на 18,6 тис. гривень.

⁷⁹ Із них термін придатності лікарських засобів на суму 698,8 тис. грн завершується через три місяці, на 566,4 тис. грн – через чотири, на 160,3 тис. грн – через п’ять, на 19808,7 тис. грн – через шість місяців.

⁸⁰ Лист від 22.12.2016 № 1959 за підписом головного лікаря.

⁸¹ Лист МОЗ від 19.12.2016 № 10.3-13/58/5830.16/33040, яким запропоновано НДСЛ “Охматдит” надати обґрунтовані і детальні пояснення в розрізі кожного лікарського засобу, вказаного в листі голови Опікунської ради Центру дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку НДСЛ “Охматдит” від 09.12.2016 № 03, щодо використання до завершення терміну придатності.

⁸² Лист від 27.03.2017 № ІС-317.

Дані щодо звернень НДСЛ “Охматдит” до МОЗ у розрізі лікарських засобів, закуплених за кошти держбюджету 2015 року, наведені в додатку 4.

З метою перерозподілу лікарських засобів⁸³ листом від 27.03.2017 № 10.3-17/8574 Міністерство звернулося до керівників структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської держадміністрацій та закладів, підпорядкованих МОЗ, щодо наявності у них потреби в лікарських засобах для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, у тому числі “Заведос®” (5 мг), “Ноксафіл®” (40 мг/мл по 105 мл), “Кансидаз®” (50 мг). Однак цими структурними підрозділами і закладами не підтверджено необхідності отримання лікарських засобів, крім “Кансидаз®” (50 мг). Наказом МОЗ від 03.05.2017 № 482 здійснено відповідний його перерозподіл (580 флаконів із запропонованих 918).

Довідково. Із 11 найменувань лікарських засобів, не використаних НДСЛ “Охматдит” до завершення терміну придатності, 89,4 відс. – це “Заведос®”, 5 мг (91,1 тис. грн), “Кансидаз®”, 50 мг (216,9 тис. грн), “Ноксафіл®”, 40 мг/мл по 105 мл (8587,5 тис. гривень).

Таким чином, **через безвідповідальні дії посадових осіб НДСЛ “Охматдит” лікарські засоби на загальну суму 9607,2 тис. грн⁸⁴ не були використані до завершення терміну їх придатності, що призвело до завдання істотної шкоди державі на зазначену суму і має ознаки кримінального правопорушення.**

Крім того, внаслідок відсутності належного контролю з боку МОЗ, Національного інституту раку, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я облдержадміністрацій⁸⁵ закладами охорони здоров'я станом на 01.07.2017 не використано до завершення терміну придатності трьох найменувань лікарських засобів, закуплених за кошти держбюджету 2015 року для лікування дорослих, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, загалом на суму 251,3 тис. гривень⁸⁶. Щодо заміни цих лікарських засобів є підтвердження Краун. Два найменування (210,2 тис. грн) уже повернено міжнародній спеціалізованій організації, але станом на 26.07.2017 заміну не здійснено⁸⁷.

Аудитом встановлено, що **для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, згідно з договором від 06.11.2015 № 1, Краун за погодженням МОЗ у 2015 році закуплено 14 найменувань лікарських засобів на суму 10018,1 тис. грн, які, відповідно до інструкцій для медичного застосування (затверджені наказами МОЗ), дітям не призначаються, або безпека та ефективність застосування препаратів дітям не встановлені, або даних щодо застосування цих препаратів дітям недостатньо.**

Станом на 01.07.2017 (за даними ДП “Укрмедпостач”) із цих 14 найменувань закладами охорони здоров'я використані 13 найменувань на суму 3562,7 тис. грн (35,6 відсотка). Інформація щодо вікової категорії пацієнтів, лікування яких проведено із застосуванням цих лікарських засобів, у МОЗ відсутня.

⁸³ Довідка від 26.07.2017 № 10.3-20/1236 за підписом директора департаменту економіки і фінансової політики МОЗ.

⁸⁴ Без урахування лікарських засобів, за якими Краун підтверджено заміну.

⁸⁵ Волинської, Житомирської, Закарпатської, Луганської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської областей.

⁸⁶ З них лікарські засоби на суму 41,1 тис. грн – на відповідальному зберіганні ДП “Укрвакцина”.

⁸⁷ Станом на 01.09.2017 на склад ДП “Укрмедпостач” поставлено одне найменування на суму 149,0 тис. грн (акт прийому-передачі товару між МОЗ та Краун перебуває на підписанні).

За результатами аудитів, проведених територіальними управліннями Рахункової палати⁸⁸, та відповідно до даних окремих закладів охорони здоров'я, наданих на запит Рахункової палати, усупереч інструкціям для медичного застосування лікарських засобів, затверджених наказами Міністерства, для лікування дітей віком до 18 років використано таких лікарських засобів на суму 1497,8 тис. гривень.

За даними закладів охорони здоров'я, підставою для їх використання є протоколи лікування, затверджені наказами МОЗ, та/або результати міжнародного досвіду щодо їх використання. Разом з тим у протоколах лікування зазначені міжнародні непатентовані назви лікарських засобів, а не їх торгові назви.

У 2017 році таких лікарських засобів за рахунок коштів держбюджету 2016 року для лікування онкохворих дітей надійшло до МОЗ шість найменувань на суму 12017,0 тис. гривень. Станом на 01.07.2017 ці лікарські засоби не використовувалися.

Отже, за погодженням МОЗ закуплено лікарські засоби, які, згідно із затвердженими ним інструкціями для медичного застосування, дітям не призначаються, або безпека і ефективність застосування їх дітям не встановлені, або даних щодо застосування цих препаратів дітям недостатньо. У результаті всупереч вимогам цих інструкцій для лікування дітей віком до 18 років використано лікарських засобів на суму 1497,8 тис. гривень.

За додатково наданою МОЗ інформацією, станом на 01.08.2017 закладами охорони здоров'я використано лікарських засобів і медичних виробів, закуплених міжнародними спеціалізованими організаціями за кошти держбюджету 2016 року, загалом на суму 445811,3 тис. грн (32,9 відс. від обсягу поставлених матеріальних цінностей). Станом на 01.08.2017 у закладах рахуються залишки на суму 908736,1 тис. грн (67,1 відсотка). У серпні поточного року ще поставлено таких матеріальних цінностей на суму 448027,0 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що Міністерством і Департаментом охорони здоров'я Донецької обласної держадміністрації не здійснювався належним чином контроль за використанням матеріальних цінностей, закуплених за кошти держбюджету 2014 року. Як наслідок, до завершення терміну придатності не використано трьох найменувань лікарських засобів на суму 1650,6 тис. грн, закуплених для лікування дітей і дорослих, хворих на вірусні гепатити. Також через незабезпечення належних температурних умов при транспортуванні втрачені матеріальні цінності на суму 1042,9 тис. гривень⁸⁹. **Краматорським відділом поліції Головного управління Національної поліції в Донецькій області за фактом службової недбалості з боку посадовців 17.08.2017 відкрито кримінальне провадження.**

Довідково. 24 набори реагентів для моніторингу лікування хворих на ВІЛ-інфекцію/СНІД на суму 1042,9 тис. грн зіпсовані під час передачі їх Донецьким комунальним лікувально-профілактичним закладом "Міська клінічна лікарня м. Слов'янська" до закладів охорони здоров'я інших областей і повернені до Донецької області. Ці матеріальні цінності закуплені за кошти держбюджету 2014 року за КПКВК 2301400.

⁸⁸ По Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях; по Харківській, Сумській та Полтавській областях; по Дніпропетровській та Запорізькій областях; по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях; по Львівській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях.

⁸⁹ Встановлено за результатами аудиту, проведеного територіальним управлінням Рахункової палати по Донецькій та Луганській областях.

Отже, **кошти державного бюджету 2014 року в сумі 2693,5 тис. грн, які використано на закупівлю цих лікарських засобів і медичних виробів, фактично втрачено.**

Аудитом встановлено, що **МОЗ не забезпечило належного функціонування системи внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів.**

Структурними підрозділами МОЗ, у тому числі управлінням аудиту та аналітики, не забезпечено належного виконання покладених на них повноважень у частині здійснення внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів. Керівництво Міністерства не приймало дієвих управлінських рішень щодо удосконалення роботи цих підрозділів з метою посилення фінансової дисципліни. Лише в лютому 2017 року управлінням аудиту та аналітики МОЗ проведена оцінка системи внутрішнього контролю в департаменті економіки та фінансової політики. Її результати підтвердили недостатній рівень організації контролю, недосконалість системи моніторингу діяльності департаменту і виконання покладених на нього повноважень, зокрема щодо проведення аналізу ефективності здійснення державних закупівель і надання пропозицій щодо їх вдосконалення.

МОЗ не виконало пропозицій навіть власного управління аудиту та аналітики. Як наслідок, станом на 26.07.2017 не розроблено і не затверджено:

- порядку збору, розгляду та узагальнення заявок, поданих структурними підрозділами з питань охорони здоров'я в областях, місті Києві та відповідними закладами охорони здоров'я, на закупівлю в централізованому порядку за рахунок коштів державного бюджету товарів та послуг.

Довідково. Цей порядок має враховувати заходи контролю за достовірністю поданих заявок (підтвердження інформації про залишки відповідно до бухгалтерського обліку, акт звірки з відповідальними державними підприємствами); контроль за термінами придатності лікарських засобів і медичних виробів, що зазначені у залишку згідно з поданими до МОЗ заявками; забезпечення зберігання документів щодо розгляду заявок у відповідальному структурному підрозділі, визначеному згідно з функціональними повноваженнями;

- порядку (регламенту) проведення моніторингу рівня забезпеченості закладів охорони здоров'я централізовано закупленими товарами та послугами, проведення перерозподілу їх залишків відповідно до фактичної потреби.

ВИСНОВКИ

1. У березні 2015 року в Україні змінено централізовану систему закупівлі лікарських засобів і медичних виробів. Використання коштів Державного бюджету України у 2015–2016 роках на закупівлю лікарських засобів та медичних виробів із залученням міжнародних спеціалізованих організацій здійснювалося в цілому більш економно порівняно з попереднім періодом, коли закупівлі проводило Міністерство охорони здоров'я України самостійно. Порівняння однакових обсягів і номенклатури таких закупівель свідчить, що загальна економія коштів державного бюджету в цей період становила, за розрахунками, 373,6 млн грн, або близько 39 відс. від вартості перевірених закупівель (939,0 млн гривень).

Водночас мета Закону України від 19.03.2015 № 269 у частині забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів і медичних виробів не досягнута. На відміну від діючого до 2015 року порядку оплати, сьогодні термін від моменту оплати до поставки становить понад

20 місяців. Залучення міжнародних спеціалізованих організацій до закупівель **не позбавило Міністерство невластивих йому функцій.** МОЗ і досі залишається в системі публічних закупівель, які **на сьогодні не є прозорими, ризики корупційних дій не усунені.**

МОЗ (Міністр Квіташвілі О. М. з 25.03.2015 до 14.04.2016, в. о. Міністра Супрун У. з 01.08.2016 по теперішній час) не було забезпечено відповідної організації процедурних питань таких закупівель. Допускалися випадки **неналежного оформлення укладених договорів та порушення їх умов, несвочасного інформування міжнародних спеціалізованих організацій про прийняті Міністерством рішення, порушень власних розпорядчих актів.** У ряді випадків **незадовільна робота посадових осіб МОЗ** призводила до **затягування термінів закупівель, прийняття ними необґрунтованих рішень, несвочасного розподілу отриманих за результатами закупівель матеріальних цінностей.** Як наслідок - **непродуктивне використання бюджетних коштів і завдання державі шкоди через втрати лікарських засобів, терміни придатності яких закінчилися.**

2. Нормативно-правове забезпечення, сформоване Урядом упродовж останніх двох з половиною років на підставі Закону № 269, **дало можливість забезпечити здійснення державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій.** Його рішеннями **створено особливі умови для діяльності таких організацій.**

Водночас рішення Уряду **кардинально відрізняються від вимог системи вітчизняного законодавства** щодо бюджетних витрат та публічних закупівель. У результаті **на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів фактично не розповсюджуються вимоги законодавства** щодо забезпечення відкритості, прозорості та конкурентних засад при проведенні торгів за бюджетні кошти. Відповідно до Закону № 269 **міжнародні спеціалізовані організації можуть не оприлюднювати інформації про деталі тендера, зокрема щодо учасників закупівель, їх цінових пропозицій, умов і термінів постачання тощо.** Урядом **не визначено механізму супроводження державними підприємствами МОЗ лікарських засобів і медичних виробів, які закуплені міжнародними спеціалізованими організаціями.** Як наслідок, **передача функцій у частині здійснення державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів до міжнародних спеціалізованих організацій не забезпечила прозорості цього процесу.**

Система закупівель, завданням якої є забезпечення першочергових суспільних потреб, фактично виведена з-під контролю широкої громадськості.

Також у серпні 2017 року Урядом **розпочато реформування механізмів закупівель лікарських засобів і медичних виробів та передбачено утворення вітчизняної закупівельної організації, але не визначено, що після закінчення дії Закону № 269 саме ця організація буде здійснювати закупівлі.**

3. МОЗ не забезпечило об'єктивності вибору міжнародних спеціалізованих організацій для здійснення державних закупівель лікарських засобів і медичних виробів за бюджетні кошти 2015–2017 років. **Вибір здійснювався за відсутності механізму застосування визначених Урядом критеріїв відбору, порядку його**

проведення і був сконцентрований на організаціях, визначених законами України від 10.04.2014 № 1197 “Про здійснення державних закупівель” і від 25.12.2015 № 922 “Про публічні закупівлі”, та **виключав можливість участі в закупівлях вітчизняних організацій**. Як наслідок, міжнародні спеціалізовані організації **вибиралися в ручному режимі, що призводило до помилок при здійсненні вибору і не сприяло запобіганню ризикам корупції при прийнятті таких рішень**.

Міністерство не реагувало на результати внутрішнього аудиту. Недоліки та порушення, які були встановлені під час заходів внутрішнього фінансового контролю МОЗ, фактично залишилися без належного реагування. Їх причини не усунуті і, як наслідок, недоліки та порушення набули системного характеру.

4. МОЗ і Мінфін при затвердженні паспорта бюджетної програми за КПКВК 2301400 на 2016 рік обмежили її мету лише закупівлею лікарських засобів, імунобіологічних препаратів і медичних виробів для закладів охорони здоров'я. Ця мета не відповідає пріоритетам державної політики у сфері охорони здоров'я щодо збереження і зміцнення здоров'я, профілактики захворювань, зниження захворюваності, інвалідності і смертності населення, підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги.

Обсяг необхідних коштів на виконання державних цільових програм і комплексних заходів програмного характеру фактично визначався Міністерством самостійно, без урахування потреби структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій і підпорядкованих йому закладів.

Заплановані МОЗ і Мінфіном у 2015–2017 роках обсяги видатків на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів для виконання державних цільових програм та заходів програмного характеру не сприяли забезпеченню соціальної справедливості і захисту прав усіх громадян на охорону здоров'я. Виділені з бюджету фінансові ресурси дали змогу покрити обраховану МОЗ потребу на такі цілі у 2015 році на рівні від 2,2 до 100,1 відс., у 2016 році – від 4,7 до 391,7 відс. та у 2017 році – від 3,6 до 120,7 відсотка.

5. МОЗ не забезпечило належного виконання своїх повноважень щодо визначення необхідної номенклатури лікарських засобів і медичних виробів для їх закупівель міжнародними спеціалізованими організаціями.

Міністерство не розробило і не затвердило розпорядчого документа з регламентації порядку визначення і затвердження такої номенклатури. Не були визначені строки її розгляду і затвердження відповідними робочими та експертно-технічними групами. Також не передбачена відповідальність членів цих груп за прийняті рішення. Не чітко розмежовані повноваження груп, через що мало місце дублювання функцій, прийняття у ряді випадків необґрунтованих рішень і затягування процесу погодження закупівель необхідних лікарських засобів і медичних виробів від півроку до року і більше.

Як наслідок, кошти державного бюджету, перераховані для закупівлі лікарських засобів і медичних виробів міжнародним спеціалізованим організаціям, протягом тривалого часу не використовувалися і залишалися на їх рахунках.

6. МОЗ не забезпечило продуктивного та результативного використання бюджетних коштів 2015–2017 років на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів. За результатами закупівель, які МОЗ проводило самостійно, оплата постачальникам за матеріальні цінності здійснювалась за фактом їх поставки і лише в окремих випадках як попередня оплата. Водночас відповідно до договорів, укладених МОЗ з міжнародними спеціалізованими організаціями, для здійснення закупівель проводиться стовідсоткова попередня оплата.

У результаті безгосподарності МОЗ на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій ПРООН і ЮНІСЕФ залишилися кошти державного бюджету 2015 року в сумі 93579,6 тис. грн, або 6,5 відс. від загального обсягу перерахованих ним коштів. Цими коштами міжнародні спеціалізовані організації користуються і на даний час. Кошти в сумі 4615,3 тис. грн упродовж 12 місяців не були витрачені Краун на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів та повернені МОЗ наприкінці 2016 року і, як наслідок, перераховані до держбюджету.

Загалом 98194,9 тис. грн бюджетних коштів від 12 до 20 місяців перебувало на рахунках міжнародних спеціалізованих організацій і не використовувалося за призначенням, що свідчить про їх непродуктивне використання.

7. Міжнародними спеціалізованими організаціями, залученими МОЗ до закупівель лікарських засобів і медичних виробів (ПРООН, ЮНІСЕФ, Краун), у цілому забезпечено виконання зобов'язань за укладеними договорами. Виробниками майже 88 відс. лікарських засобів і медичних виробів, які закупили ці організації, були іноземні компанії. За результатами закупівель, проведених міжнародними організаціями, **ціни переважно нижчі, ніж ті, за які МОЗ у 2014 році самостійно закуповувало аналогічні лікарські засоби та медичні вироби.** Зокрема, закупівельні ціни на лікарські засоби і медичні вироби для лікування онкологічних, серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань, ВІЛ-інфекції та СНІДу, гемофілії типу А або В або хвороби Віллебранда, гепатитів В і С у 2015 і 2016 роках були на 2–477 відс. нижчі, ніж під час закупівель МОЗ у 2014 році. Ціни закупівель лікарських засобів для лікування онкологічних хворих за міжнародними непатентованими назвами у 2015 році були нижчі до 2970 відс., ніж ціни закупівель МОЗ у 2014 році.

Слід зазначити, що комунальними закладами охорони здоров'я лікарські засоби для лікування онкологічних хворих придбавалися у 2017 році за цінами, що до 6 разів перевищували ціну закупівлі ПРООН за кошти державного бюджету.

8. Міністерство, укладаючи договори з міжнародними спеціалізованими організаціями, не забезпечило захисту інтересів української сторони. Зокрема, не передбачило в них відповідальності за несвоєчасну поставку, поставку товару неналежної якості та кількості. Таким чином МОЗ взяло на себе повну відповідальність за якість і кількість лікарських засобів і медичних виробів, закуплених цими організаціями, починаючи з моменту їх ввезення на територію України і до передачі закладам охорони здоров'я.

Крім того, в договорах з Краун, ЮНІСЕФ (за 2015–2016 роки) і ПРООН

(за 2015 рік) **не передбачено заміни** лікарських засобів і медичних виробів, які прийнято з меншим терміном придатності. У результаті лікарські засоби на суму 11338,8 тис. грн (3,5 відс. від вартості отриманих лікарських засобів) для лікування онкохворих дітей до закінчення терміну їх придатності не використані, а отже, **втрачені**. При цьому **Міністерство** всупереч вимогам порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 298 (із змінами), **протягом двох років не розробило і не затвердило порядку** використання залишків лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за рахунок бюджетних коштів у попередніх роках, для надання медичної допомоги у розрізі інших захворювань у поточному році. Як наслідок, **кошти державного бюджету на цю суму використано непродуктивно**.

Із вказаної суми через безвідповідальні дії посадових осіб НДСЛ “Охматдит” не використані до завершення терміну придатності лікарські засоби на суму 9607,2 тис. гривень. Отже, державному бюджету завдано шкоди на цю суму, що має ознаки кримінального правопорушення.

У договорах також не передбачено і механізмів для вирішення спорів між сторонами у закупівельному процесі під українською юрисдикцією. Умови договорів фактично унеможливають контроль за використанням коштів Державного бюджету України.

9. Міністерством (Міністр Квіташвілі О. М. з 25.03.2015 до 14.04.2016, в. о. Міністра Супрун У. з 01.08.2016 по теперішній час), структурними підрозділами з питань охорони здоров'я облдержадміністрацій і НДСЛ “Охматдит” не забезпечено належного контролю за використанням лікарських засобів, закуплених коштом державного бюджету 2013–2014 років. Як наслідок, лікарські засоби, закуплені для хворих на вірусні гепатити та онкологічні і онкогематологічні захворювання на суму 2134,8 тис. грн, до закінчення терміну придатності не використані, що має ознаки кримінального правопорушення. Утилізація лікарських засобів потребуватиме додаткових коштів. Отже, державі завдано істотної шкоди.

10. Донецьким комунальним лікувально-профілактичним закладом “Міська клінічна лікарня м. Слов'янська” через відсутність контролю з боку МОЗ і департаменту охорони здоров'я Донецької облдержадміністрації не забезпечено належних умов під час передачі медичних виробів до закладів охорони здоров'я інших областей (не дотримано температурного режиму при транспортуванні). Як наслідок, **зіпсовано та повернено** до цього закладу набори реагентів для моніторингу лікування хворих на ВІЛ-інфекцію/СНІД на суму 1042,9 тис. грн, що має ознаки кримінального правопорушення. Реагенти закуплено коштом держбюджету 2014 року. Отже, **кошти державного бюджету, виділені на лікування відповідної категорії хворих, втрачені**. Крім того, утилізація реагентів потребуватиме додаткових коштів, відповідно, державі завдано шкоди на вказану суму. Краматорським відділом поліції Головного управління Національної поліції в Донецькій області за фактом службової недбалості у період проведення аудиту відкрито кримінальне провадження.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру” затвердити.

2. Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру”, поінформувати Верховну Раду України.

Звіт про результати аудиту надіслати Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я та запропонувати розглянути його на своєму засіданні.

3. Відомості про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2015–2016 роках та I півріччі 2017 року Міністерству охорони здоров'я України для здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій за бюджетною програмою “Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру”, у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

- визначити механізм вибору міжнародних спеціалізованих організацій відповідно до критеріїв, встановлених постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 № 622 “Деякі питання здійснення державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі”; розробити механізм визначення державних підприємств МОЗ для здійснення супроводу державних закупівель із залученням міжнародних спеціалізованих організацій;

- доручити МОЗ розробити і затвердити порядок використання залишків лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за рахунок бюджетних коштів у попередніх роках, для надання медичної допомоги у розрізі інших захворювань у поточному році на виконання вимог абзацу другого пункту 12 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 298 (далі – Порядок № 298);

- рекомендувати органам місцевого самоврядування забезпечити ефективне використання лікарських засобів і медичних виробів, закуплених коштом державного бюджету, та посилити персональну відповідальність керівників закладів охорони здоров'я за їх невикористання до завершення терміну придатності.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Міністерству охорони здоров'я України і рекомендувати:

- опрацювати питання внесення змін до чинних розпорядчих актів, які регулюють у 2017 році діяльність робочих груп з питань профільного супроводу державних закупівель, зокрема в частині визначення чітких термінів для формування і затвердження ними номенклатури лікарських засобів і медичних виробів та відповідальності за прийняті рішення;

- при формуванні переліку лікарських засобів і медичних виробів, які закуповуються коштом державного бюджету міжнародними спеціалізованими організаціями, не допускати включення до нього лікарських засобів із низькою ефективністю та небезпекою при застосуванні;

- ініціювати внесення змін до умов договорів, укладених з міжнародними спеціалізованими організаціями, у частині відповідальності за порушення термінів постачання лікарських засобів і медичних виробів для виконання національних програм у галузі охорони здоров'я;

- припинити практику закупівлі лікарських засобів з обмеженим терміном придатності;

- розробити і затвердити порядок використання залишків лікарських засобів і медичних виробів, закуплених за рахунок бюджетних коштів у попередніх роках, для надання медичної допомоги у розрізі інших захворювань у поточному році, як це передбачено Порядком № 298;

- забезпечити своєчасне погодження кошторисів витрат на закупівлю лікарських засобів і медичних виробів, наданих міжнародними спеціалізованими організаціями;

- розробити і затвердити розпорядчий документ з визначенням терміну, впродовж якого здійснюється розподіл поставлених міжнародними спеціалізованими організаціями лікарських засобів і медичних виробів, та забезпечити його виконання;

- забезпечити дієвий контроль за ефективним використанням лікарських засобів і медичних виробів;

- притягти до відповідальності винних у виявлених порушеннях посадових осіб;

- вжити заходів щодо запобігання фактам псування лікарських засобів і медичних виробів через недотримання температурних умов при їх транспортуванні та недопущення їх надалі.

5. Інформувати Національну поліцію України про виявлені під час аудиту факти, що містять ознаки кримінальних правопорушень.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт оприлюднити на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

Перелік державних програм та комплексних заходів програмного характеру, за якими МОЗ передбачені закупівлі лікарських засобів та медичних виробів у 2015–2017 роках

- Загальнодержавна програма „Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2016 року, затверджена Законом України від 05.03.2009 № 1065;
- Загальнодержавна цільова соціальна програма протидії ВІЛ-інфекції СНІДу на 2014–2018 роки, затверджена Законом України від 20.10.2014 № 1708;
- Державна програма “Репродуктивне здоров’я нації” на період до 2015 року”, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 № 1849;
- Загальнодержавна цільова соціальна програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки, затверджена Законом України від 16.10.2012 № 5451;
- Загальнодержавна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року, затверджена Законом України від 23.12.2009 № 1794;
- Загальнодержавна програма імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки, затверджена Законом України від 21.10.2009 № 1658;
- Державна цільова соціальна програма профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів на період до 2016 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2013 № 637;
- централізовані заходи програмного характеру:
 - з розвитку донорства крові та її компонентів;
 - для хворих у до- та післяопераційний період з трансплантації;
 - для забезпечення лікуванням хворих із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями;
 - з розвитку системи надання медичної допомоги хворим нефрологічного профілю;
 - з надання допомоги хворим на цукровий діабет;
 - із закупівлі ендопротезів і наборів інструментів для імплантації;
 - для лікування дорослих, хворих на гемофілію;
 - для лікування хворих на розсіяний склероз;
 - для лікування хворих на хворобу Гоше;
 - для лікування хворих на муковісцидоз;
 - для лікування хворих на мукополісахаридоз;
 - для лікування хворих на ювенільний ревматоїдний артрит;
 - для лікування хворих на орфанні метаболічні захворювання;
 - для лікування громадян, які страждають на бульозний епідермоліз;
 - для лікування громадян, які страждають на легеневу артеріальну гіпертензію;
 - для лікування громадян, які страждають на ідіопатичну сімейну дистонію.

Характеристики захворювань

Ендопротези	- штучні суглоби, які використовують для заміщення елементів опорно-рухового апарату і частин внутрішніх органів, які втратили свою функцію в результаті травми або захворювання
ВІЛ-інфекція	- тривала інфекційна хвороба, яка розвивається внаслідок інфікування вірусом імунодефіциту людини та характеризується прогресуючим ураженням імунної системи
Контрацептиви для жінок	- речовина або пристрій, що запобігає вагітності та захищає від інфекцій, що передаються статевим шляхом
Орфанні метаболічні захворювання	- це група захворювань, які виникають через зниження або відсутність активності того чи іншого ферменту, що призводить до збою біохімічних реакцій в організмі та розвитку патологічного процесу
Муковісцидоз	- важке летальне спадкове захворювання ендокринної залози.

**Перелік напрямів використання бюджетних коштів,
за якими міжнародні спеціалізовані організації здійснювали закупівлі
лікарських засобів і медичних виробів за кошти державного бюджету
2015 і 2016 років**

ПРООН

За кошти 2015 року

1. "Централізована закупівля тест-систем для діагностики ВІЛ-інфекції, супроводу антиретровірусної терапії та моніторингу перебігу ВІЛ-інфекції у хворих, визначення резистентності вірусу, проведення референс-досліджень".
2. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на хронічний вірусний гепатит".
3. "Централізована закупівля медикаментів для хворих на вірусні гепатити В і С".
4. "Централізована закупівля лікарських засобів та продуктів харчування для дітей, хворих на орфанні захворювання".
5. "Централізована закупівля тестів, витратних матеріалів для діагностики туберкульозу".
6. "Централізована закупівля медикаментів для лікування туберкульозу".
7. "Централізована закупівля лікарських засобів для забезпечення дітей, хворих на гемофілію типів А або В або хворобу Віллебранда".
8. "Централізована закупівля імунобіологічних препаратів для проведення імунопрофілактики населення".

За кошти 2016 року

1. "Централізована закупівля медикаментів та виробів медичного призначення для хворих у до- та післяопераційний період з трансплантації".
2. "Централізована закупівля хіміотерапевтичних препаратів, радіофармпрепаратів та препаратів супроводу для лікування онкологічних хворих".
3. "Централізована закупівля реактивів для проведення скринінгу новонароджених на фенілкетонурію та вроджений гіпотиреоз".
4. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на муковісцидоз".
5. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на первинні (вроджені) імунодефіцити".
6. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на дитячий церебральний параліч".
7. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на нанізм різного походження".
8. "Централізована закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для громадян, які страждають на бульозний епідермоліз".
9. "Централізована закупівля медикаментів для громадян, які страждають на орфанні метаболічні захворювання".
10. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на хронічний вірусний гепатит".
11. "Централізована закупівля тестів, витратних матеріалів для діагностики туберкульозу".
12. "Централізована закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання".
13. "Централізована закупівля медикаментів для дітей, хворих на розлади психіки та поведінки із спектра аутизму".
14. "Централізована закупівля лікарських засобів для лікування дітей, хворих на резистентну форму ювенільного ревматоїдного артрити".
15. "Централізована закупівля медикаментів громадян, які страждають на хворобу Гоше".
16. "Централізована закупівля медикаментів громадян, які страждають на мукополісахаридоз".
17. "Централізована закупівля медикаментів громадян, які страждають на легеневу артеріальну гіпертензію".

Продовження додатку 3

18. “Централізована закупівля антирезусного імуноглобуліну для запобігання гемолітичної хвороби новонароджених”.

19. “Централізована закупівля медикаментів та дрібного лабораторного інвентарю для забезпечення проведення лікування безплідності жінок методами допоміжних репродуктивних технологій”.

20. “Централізована закупівля медикаментів для лікування дорослих хворих на гемофілію”.

21. “Централізована закупівля медикаментів для лікування хворих на розсіяний склероз”.

22. “Централізована закупівля лікарських засобів для забезпечення дітей хворих на гемофілію типу А або В або хворобу Віллебранда”.

23. “Централізована закупівля медикаментів для лікування туберкульозу”.

ЮНІСЕФ**За кошти 2015 року**

1. “Централізована закупівля імунобіологічних препаратів для проведення імунопрофілактики населення”.

2. “Централізована закупівля медикаментів для антиретровірусної терапії дорослих, підлітків і дітей”.

За кошти 2016 року

1. “Централізована закупівля імунобіологічних препаратів для проведення імунопрофілактики населення та виробів для забезпечення умов температурного контролю імунобіологічних препаратів”.

2. “Централізована закупівля медикаментів для антиретровірусної терапії дорослих, підлітків і дітей”.

Краун**За кошти 2015 року**

1. “Централізована закупівля хіміотерапевтичних препаратів, радіофармпрепаратів та препаратів супроводу для лікування онкологічних хворих”.

2. “Централізована закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання”.

За кошти 2016 року

1. “Централізована закупівля лікарських засобів та виробів медичного призначення для закладів охорони здоров'я для забезпечення лікуванням хворих із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями”.

2. “Централізована закупівля ендопротезів і наборів інструментів для імплантації”.

3. “Централізована закупівля лікарських засобів і виробів медичного призначення для забезпечення розвитку донорства крові та її компонентів”.

4. “Централізована закупівля витратних матеріалів для лікування хворих методом перитонеального діалізу”.

5. “Централізована закупівля витратних матеріалів для визначення рівня глюкози в крові, глікованого гемоглобіну”.

6. “Централізована закупівля тест-систем для діагностики ВІЛ-інфекції, супроводу антиретровірусної терапії та моніторингу перебігу ВІЛ-інфекції у хворих, визначення резистентності вірусу, проведення референт-досліджень”.

7. “Репродуктивне здоров'я. Централізована закупівля контрацептивів для жінок з тяжкими захворюваннями”.

8. “Репродуктивне здоров'я. Централізована закупівля препаратів для надання невідкладної медичної допомоги при кровотечах”.

9. “Репродуктивне здоров'я. Централізована закупівля препаратів для лікування дихальних розладів новонароджених”.

10. “Централізована закупівля медикаментів та витратних матеріалів для дитячого діалізу”.

11. “Централізована закупівля медикаментів для хворих на вірусні гепатити В і С”.

12. “Централізована закупівля медикаментів для замісної підтримуючої терапії”.

Дані щодо звернень НДСЛ "Охматдит" до МОЗ у розрізі лікарських засобів, закуплених за кошти держбюджету 2015 року за КПКВК 2301400

№ з/п	Торгова назва лікарського засобу, форма випуску, дозування	Ціна за од., грн	Термін придатності	Дата отримання лікарських засобів	Лист Опікунської ради Центру дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку НДСЛ "Охматдит" від 09.12.2016 № 03			Лист НДСЛ "Охматдит" від 22.12.2016 № 1959	Звернення НДСЛ "Охматдит" до МОЗ щодо неможливості використання лікарських засобів до завершення терміну їх придатності (дані наведено у кількості од.)					Після завершення терміну придатності лікарських засобів						
					одиниця виміру	кількість, од.	сума (тис. грн)		лист від 31.01.2017 №159	лист від 08.02.2017 №220	лист від 01.03.2017 № 345	лист від 06.04.2017 № 583	лист від 05.05.2017 № 780	кількість, од.	з них для хворих Донецької області	сума (тис. грн)	кількість, од.	з них для хворих Донецької області	сума (тис. грн)	
1	САНДІМУН НЕОРАЛ®, капсули м'які по 100 мг.	36,58	01.04.2017	26.07.2016 27.07.2016	капс.	800	29,264	Всі перераховані у листі Опікунської ради Центру дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку НДСЛ "Охматдит" від 09.12.2016 № 03 лікарські засоби можуть бути використані у Центрі дитячої онкогематології і трансплантації кісткового мозку НДСЛ "Охматдит" до завершення їх терміну придатності	650	×	400	400	×	×	×	×	922	72	33,73	
2	САНДІМУН НЕОРАЛ®, капсули м'які по 50 мг.	18,29	01.04.2017	26.07.2016 27.07.2016	капс.	600	10,974		×	×	400	400	×	×	×	×	×	×	×	×
3	ОРУНГАЛ®, розчин оральний, 10 мг/мл по 150 мл у фл.	1122,79	01.04.2017	02.09.2016 06.09.2016	фл.	131	147,085		450	×	360	360	×	×	×	×	×	860	200	15,73
01.04.2017			19.10.2016	169		189,752	×		×	450	450	×	×	×	×	×	×	×	×	×
4	Віфенд, таблетки, вкриті плівковою оболонкою по 200 мг.	220,43	01.04.2017	10.11.2016	табл.	602	132,699		200	×	50	50	×	×	×	×	×	81	57	90,95
5	МЕТОТАБ, таблетки по 2,5 мг.	2,35	17.04.2017	18.11.2016	табл.	1200	2,82		×	×	169	169	×	×	×	×	×	199	56	223,43
6	САНДІМУН НЕОРАЛ®, капсули м'які по 25 мг.	10,32	01.05.2017	26.07.2016	капс.	485	5,005		×	×	42	42	×	×	×	×	×	×	×	×
7	Заведос®, ліофілізат для розчину для інфузій по 5 мг у фл.	1785,72	01.05.2017	10.11.2016	фл.	87	155,358		520	×	567	1059	×	×	628	567	138,43	×	×	×
8	Кансидаз®, ліофілізат для розчину для інфузій по 50 мг у фл.	9860,02	01.06.2017	30.09.2016	фл.	1663	16397,2		×	×	506	506	×	×	492	0	108,45	×	×	×
9	Ноксафил®, суспензія оральна, 40 мг/мл по 105 мл у фл.	16805,21	01.06.2017, 01.07.2017	30.09.2016	фл.	203	3411,46		800	800	1000	1000	×	×	1000	400	2,35	×	×	×
10	Третиноїн, капсули по 10 мг.	120,06	30.06.2017		капс.				×	×	475	475	380	×	×	×	×	599	150	6,18
11	АЛВОТІНІБ таблетки, вкриті плівковою оболонкою, по 400 мг.	103,18	01.07.2017		табл.			×	×	100	100	72	×	×	×	×	×	×	×	
Всього (сума наведена з урахуванням трьох лікарських засобів на 752,6 тис. грн, які у зв'язку з їх використанням до завершення терміну придатності до цієї таблиці не включені)							21234,2	×	×	60	60	46	51	36	91,072	×	×	×		
								×	×	608	608	613	22	0	216,92	×	×	×		
								×	×	200	200						×	×	×	
								×	×	340	340	456	480	80	8066,5	×	×	×		
								×	×	185	185	98	31	0	520,96	×	×	×		
								×	×	3450	3450	3500	×	×	×	3450	50	414,21		
								×	×	×	×	×	×	×	×	×	180	0	18,57	
								5 найм.	1 найм.	10 найм.	10 найм.*	5 найм.**	5 найм.	9144,7	6 найм.	×	×			
								373,1 тис. грн	1,9 тис. грн	17892,9 тис. грн	17889,8 тис. грн*	15861,3 тис. грн**	9947,5 тис. грн, із них Краун підтверджено заміну лікарських засобів на 340,3 тис. грн							

Примітка: * із них 4 найменування на суму 570,6 тис. грн - термін придатності завершився;

** із них 2 найменування на суму 86,8 тис. грн - термін придатності завершився